

GEMEENTE

Nijmegen

2014-2018

COALITIEAKKOORD 2014-2018

SP-GROENLINKS-PVDA-DE NIJMEEGSE FRACTIE

GESTEUND DOOR VSP

Samen voor Nijmegen:
sociaal, duurzaam
en ondernemend

COALITIEAKKOORD 2014-2018
SP-GROENLINKS-PVDA-DE NIJMEEGSE FRACTIE
GESTEUND DOOR VSP

Samen voor Nijmegen:
sociaal, duurzaam
en ondernemend

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	1
1. Zorgzame stad	3
2. Woon- en groeistad	8
3. Binnenstad	14
4. Duurzame stad en wijken	17
5. Stad die werkt	23
6. Financiële paragraaf	28
6.1 Lokale lasten	28
6.2 Financieel totaalbeeld	29
6.3 Toelichting bij financieel beeld	31
6.4 Investeringsagenda	35
6.5 Toelichting bij Investeringsagenda	36
6.6 Weerstandsvermogen	37
6.7 Financiële spelregels	38
Beoogde Portefeuilverdeling	42

COLOFON

Nijmegen, mei 2014

Gemeenteraad Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

GRAFISCHE VORMGEVING Cremers visuele communicatie
FOTOGRAFIE William Moore (VOORZIJDE) en Paul Rapp
GRAFISCHE PRODUCTIE DPN

Samen voor Nijmegen: sociaal, duurzaam en ondernemend

De coalitie van SP, GroenLinks, PvdA en De Nijmeegse Fractie, gesteund door de VSP, staat voor de kracht van de stad en de eigen inbreng en initiatieven van inwoners, ondernemers en organisaties. Vanuit onze gezamenlijke visie brengen we het sociale en ondernemende profiel van de stad, onze groene en duurzaamheidsambities en het 'Nijmegengevoel' bij elkaar. Deze gebundelde krachten zetten we in voor de uitdagingen waar we met elkaar in de komende jaren voor staan.

Wij koesteren de eigenzinnigheid en creativiteit van onze inwoners. Nijmegenaren krijgen de ruimte om met initiatieven te komen voor hun buurt, vereniging of ander netwerk. De coalitie verbindt initiatiefnemers en stimuleert partnerships om zo te komen tot een verbond van de stad met ruimte en kansen voor iedereen.

Nijmegen blijft zich ontwikkelen en blijft groeien, in Nijmegen wordt nog volop gebouwd. Toch is niet voor iedereen een betaalbare huur- of koopwoning binnen handbereik, voor starters en voor mensen met een kleine beurs sluit het aanbod nog niet aan op de vraag. Samen met ontwikkelaars, woningcorporaties en bewoners kiezen we voor nieuwe vormen van resultaatgerichte samenwerking, creatieve oplossingen en voor minder regels. We kiezen hierbij nadrukkelijk voor een investerende en ondernemende overheid. We zetten in op versnelling van onze bouwopgave en we zorgen dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

We zijn ons ten volle bewust van de financiële risico's die de stad loopt bij een blijvende stagnatie van de economie. We geven daarom prioriteit aan het opbouwen van een voldoende reservepositie. Op die manier garanderen we dat het sociale beleid in Nijmegen bij financiële tegenvallers niet onmiddellijk onder druk komt te staan.

Veel Nijmegenaren zijn gehecht en verbonden aan onze stad, trots op onze (cultuur)historie, en zetten zich in voor verenigingen, in de buurt en voor mensen die aandacht of ondersteuning nodig hebben. Er is veel ondernemerschap, creativiteit en initiatief in onze stad: de evenementen- en festivalkalender zit bomvol, het Honigcomplex bruist en het aantal vrijwilligers neemt toe. We zien echter ook armoede- en schuldenproblematiek, ouderen die onzeker zijn over hun toekomst en mensen die graag willen werken maar toch werkloos zijn.

In Nijmegen zorgen we voor elkaar. We staan voor onze ouderen en garanderen dat iedereen de zorg krijgt die nodig is. We maken van 'wonen en zorg' een speerpunt en zetten met corporaties en bewoners in op concrete resultaten op korte termijn. We maken afspraken met werkgevers om jongeren en mensen die werkloos zijn of ondersteuning nodig hebben aan werk te helpen.

Deze coalitie wil verbindingen in onze stad aanjagen en tot stand brengen. We willen dat iedereen kan delen in de kracht van deze stad en in de mogelijkheden die we met elkaar hebben. We omarmen verbindingen tussen mensen in de buurt, tussen generaties. Samen met de regiogemeenten pakken we onze nieuwe taken op het gebied van werk, inkomen en zorg op. Samen met cliënten, hun eigen netwerk, instellingen

en nieuwe initiatieven geven we vorm aan zorg en ondersteuning voor hen die het nodig hebben. We sturen op meer samenwerking, minder concurrentie en minder bureaucratie in de zorg. We hebben een mooie binnenstad met een gevarieerd winkelaanbod en de oudste winkelstraat van Nederland. Maar we zien ook leegstand van winkelpanden. We geven de binnenstad speciale aandacht in dit coalitieakkoord. We geven samen met bewoners, ondernemers, cultuurinstellingen, en anderen een stevige impuls aan de huiskamer van Nijmegen.

Bewoners, bedrijven en de gemeente hebben de afgelopen jaren al belangrijke stappen gezet om onze stad nog groener en duurzamer in te richten. Niet overal zijn de wijken en buurten even groen, de bereikbaarheid voor auto's is sterk verbeterd maar de infrastructuur voor de fiets is nog niet 'af'. Er is veel draagvlak en initiatief bij bewoners, grote en kleine bedrijven maar ook bij instellingen zoals scholen om duurzamer te bouwen, zuiniger met energie om te gaan en meer natuur en landbouw binnen onze stadsgrenzen te brengen. Wij ondersteunen deze initiatieven, geven ruimte en leggen verbindingen. We investeren fors in duurzaamheidsmaatregelen en fietsroutes.

We investeren in een sterk, sociaal en duurzaam Nijmegen. We zien dat sectorale oplossingen niet meer werken: we verbinden economie met sociaal en onderwijs, binnenstad met stad en regio, wonen met zorg en welzijn. In onze stad werken burgers, instellingen, bedrijven en overheid samen aan een sociale samenleving. Deze coalitie heeft zorg voor elkaar hoog in het vaandel staan en kiest daarbij voor de menselijke maat. Nijmegen is een 'wij-stad', waar niemand buiten de boot valt.

1 Zorgzame stad

GOEDE ZORG DICHTERBIJ

Wij vinden dat iedereen die zorg nodig heeft goede zorg moet krijgen. Gegeven de forse bezuinigingen vanuit het Rijk kiezen we voor slimmer werken met minder bureaucratie om deze ambitie zoveel mogelijk waar te maken in de komende jaren. We sturen actief op minder concurrentie in de zorg en meer samenwerking, zodat kwetsbare mensen zoveel mogelijk profiteren van de beschikbare ondersteuning. We werken ook dicht bij de mensen in de wijken, zodat we maatwerk kunnen leveren. Daarnaast gaan we het samen doen. Dat betekent dat we de mensen die de ondersteuning en zorg nodig hebben actief betrekken. Voor informatie en advies kan iedereen terecht bij de STIPS¹, voor lichte vormen van ondersteuning en toeleiding naar zorg kan men terecht bij de Sociale Wijkteams en bij hevige en complexe problematiek zijn er de Regieteams. Dit alles in combinatie met de inzet van de informele netwerken van mensen. Vanuit deze systematiek, die niet alleen geldt voor de huidige Wmo²-taken, maar ook voor de nieuwe Wmo taken vanaf 1 januari 2015, gaan we samen doen wat nodig is.

NIEUWE TAKEN: MINDER CONCURRENTIE, MEER SAMENWERKING

We krijgen er als gemeente vanaf 2015 een enorme verantwoordelijkheid bij met de Jeugdzorg, het beschermd wonen en de AWBZ³-taak 'begeleiding'. Het betreft een kwetsbare groep Nijmegenaren die van de over te dragen taken afhankelijk is, met veelal meervoudige problematiek. We zijn van mening dat zij niet de rekening moeten betalen voor de hoge kortingen waarmee deze over te dragen taken overkomen van het Rijk naar de gemeente. We organiseren goede zorg dichtbij de mensen en we focussen ons zoveel mogelijk op preventieve en lichte ondersteuning in plaats van direct te kiezen voor zware en dure zorg. Door deze vernieuwingen en door de slimme inzet van middelen hopen we dat we deze taken kunnen uitvoeren voor het geld dat wij hiervoor van het Rijk ontvangen.

We hebben te maken met grote onzekerheden en dus risico's, omdat wetgeving nog niet is afgerond en informatieoverdracht naar gemeenten nog niet is geregeld. Wij staan garant voor een goede werking van zorg en ondersteuning en zorgen dat burgers de zorg en ondersteuning krijgen die nodig is. Om de risico's op te vangen richten we een 'Wmo en Jeugd-reserve' in, waar vrijvallende middelen binnen zorg en welzijn worden vastgehouden en incidentele tekorten uit worden opgevangen. Wij monitoren de risico's.

HULP BIJ HET HUISHOUDEN: STUREN OP RESULTAAT

Wij vinden dat mensen die vanwege hun beperking, ziekte of ouderdom niet zelf hun huishouden kunnen organiseren ondersteuning moeten krijgen. Door het bieden van deze hulp kunnen mensen die minder zelfredzaam zijn toch leven in een 'schoon en net' huis. En bovendien is de hulp een prettig aanspreekpunt voor veel mensen. We gaan de hulp bij het huishouden beter organiseren. Zo gaan we voortaan resultaatgericht indiceren. Dat betekent dat we actief sturen op het resultaat, namelijk een schoon en net huis. We vragen geen uitgebreide verantwoordingsinformatie, we spreken af met de leveranciers dat zij garanderen dat het doel van hun dienstverlening wordt bereikt.

¹ STIPS zijn steunpunten voor informatie en advies in de wijken

² Wmo staat voor de Wet maatschappelijke ondersteuning

³ AWBZ staat voor de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten

We toetsen dit door te controleren op kwaliteit en klanttevredenheid. Daarnaast gaan we gemaksdiensten, zoals boodschappen doen, wassen en strijken, via voorzieningen in de wijk organiseren.

EIGEN BIJDAGEN VOOR DE STERKSTE SCHOUDERS

Binnen de jeugdzorg vinden we het niet acceptabel om aan jongeren een eigen bijdrage te vragen. Voor de Wmo, inclusief de nieuwe AWBZ-taken, verlagen we de eigen bijdragen voor lagere inkomensgroepen. Alle mensen die recht hebben op een zorgtoeslag⁴ betalen de minimale eigen bijdrage. Mensen met een inkomen boven de zorgtoeslaggrens betalen een inkomensafhankelijke bijdrage. Voor modale inkomens gaat de eigen bijdrage aanzienlijk naar beneden. Hiervoor trekken we een extra bedrag van ruim €800.000 structureel uit.

BUNDELEN VAN VERVOER

We vinden dat iedereen moet kunnen deelnemen aan de samenleving. Vervoer is daarbij een vaak onderbelichte factor. Zeker voor mensen op leeftijd of mensen met een beperking of ziekte is toegankelijk vervoer een belangrijke voorwaarde. Daarnaast is het conform de nieuwe wet Wmo vanaf 1 januari 2015 ook niet meer toegestaan een regeling voor Wmo-vervoer zoals wij die kennen te hanteren. Dat is de reden dat we de huidige Wmo vervoerskostensystematiek gaan vereenvoudigen. Nu krijgen mensen een jaarlijks forfaitair bedrag van €400. Dit is een ingewikkeld systeem met declaratie van bonnetjes. Daarom ontwikkelen we een vernieuwd vervoerssysteem. We denken daarbij aan een vervoerspas, waardoor mensen met een beperking met korting kunnen reizen. Ook betrekken we daar de reeds bestaande vrijwilligersinitiatieven op het gebied van vervoer bij. Verder streven we naar een integrale aanpak op het gebied van vervoer: één organisatie van het vervoer voor verschillende groepen mensen (WSW, Wajong, AWBZ, Wmo, Leerlingen, etc.). We betrekken cliënten actief bij het proces om te komen tot deze nieuwe systematiek.

OUDEREN NEMEN VOLWAARDIG DEEL

De veranderingen in de zorg, zoals de bezuinigingen en de decentralisaties, zorgen voor onrust. Wij staan voor onze ouderen in Nijmegen. De bezuinigingen mogen er niet toe leiden dat oudere mensen minder deelnemen in de samenleving of gekort worden op hun noodzakelijke zorg en ondersteuning. We blijven voldoende goede plekken voor dagopvang in de wijken aanbieden, zodat er gelegenheid is en blijft voor ontmoeting en activiteiten. Er is al bezuinigd op voorzieningen waarvan ouderen gebruik maken en een deel van die geplande bezuinigingen draaien we terug. Wij willen dat de hobbywerkplaatsen voor iedereen toegankelijk zijn en we verwachten dat de hobbywerkplaatsen meer eigen inkomsten kunnen verwerven. Daarnaast zijn er veel kleine initiatieven in Nijmegen die het welzijn van Nijmegenaren in het algemeen en dus ook die van ouderen bevorderen. We vinden dat kleine welzijnsinitiatieven in de wijken de smeerolie in de maatschappij zijn, met name ook voor ouderen, en we voeren hier dan ook geen nieuwe bezuinigingen door. We zetten structureel €100.000 in voor welzijnsactiviteiten voor ouderen. We willen niet dat ouderen vereenzamen en daarom zijn we positief over initiatieven zoals het 'thuishuis'. Ook hebben we voor de komende periode een extra ambitie op wonen en zorg⁵.

CLIËNTPARTICIPATIE: 'VAN ADVISEREN NAAR MEEDOEN'

We laten onze bewoners en (nieuwe) cliënten actief meedenken en meedoen. Juist daarom ontwikkelen we de huidige adviesstructuur door. Op basis van een analyse van de bestaande situatie, bekijken we samen met Zorgbelang hoe verbindingen op wijk-, stedelijk en regionaal niveau kunnen worden gelegd. Ook wordt onderzocht hoe nieuwe werkvormen kunnen worden ingezet en hoe 'nieuwe' cliënten een volwaardige plek

⁴ Bedoeld wordt de zorgtoeslag voor éénpersoonshuishoudens van €28.482 in 2014

⁵ Zie hiervoor 'speerpunt: inhaalslag wonen en zorg' onder hoofdstuk Woon- en groeistad.

krijgen. We willen toegroeien naar een situatie waarin ervaringsdeskundigen écht kunnen deelnemen. Daarbij staat de denkkraft van de individuele cliënt centraal, en gaat het straks veel meer om 'creatief meedenken en meedoen' op een nieuwe manier, en minder om advisering achteraf. De nieuwe structuur werken we in overleg met cliënten(raden), de Wmo-denktank, de adviescommissies en andere bewoners, verder uit.

IEDEREEN HOORT ERBIJ IN NIJMEGEN

Een ieder die in de problemen komt vanwege een verslaving, ziekte of andersoortige problematiek bieden we maatschappelijke opvang en ondersteuning. Hiervoor bestaat een breed netwerk van voorzieningen in de stad en daarop gaan we niet bezuinigen. We renoveren het gebouw van de NUNN, daarvoor zetten we €100.000 in. We houden een schakelfunctionaris in stand die nazorg biedt aan ex-gedetineerden en ten aanzien van de zwerfjongerenopvang Vince geldt dat we goede (jeugd)zorg blijven garanderen. Indien dit in het gedrang komt vanwege Rijksbezuinigingen dan kaarten we dit vroegtijdig aan bij de staatssecretaris.

Verder gaan we in Nijmegen Skaeve Huse bouwen. Dit zijn eenvoudige kleine woningen voor mensen die het beste kunnen wonen in een kleine gemeenschap met begeleiding. Over de eerste locatie van de Skaeve Huse heeft al besluitvorming plaatsgevonden. Deze komen in de Weezenhof. Ten aanzien van de tweede locatie is al wel een geschikte locatie op het oog, maar nog geen besluit genomen. We kiezen ervoor als tweede locatie voor de Skaeve Huse Nijmegen-Noord aan te wijzen. De implementatie van de eerste locatie vindt plaats gedurende de eerste helft van onze coalitieperiode, de tweede locatie tijdens de tweede helft van de coalitieperiode. Voor de tweede locatie maken we €650.000 aan investeringsruimte vrij.

Een ander onderdeel van onze maatschappelijke opvang heeft betrekking op vluchtelingen en asielzoekers. Uitgeprocedeerde asielzoekers hebben geen recht meer op verblijf in een AZC⁶. Voor deze mensen vinden wij dat wij als gemeente bad, bed en brood moeten faciliteren. We zijn hiertoe niet wettelijk verplicht, maar we vinden het onacceptabel dat, veelal getraumatiseerde, personen op straat belanden. We zetten daarom structureel €60.000 extra in voor deze doelgroep om extra noodopvang te creëren en geneesmiddelen te betalen.

WE ZIJN EEN OPEN EN DIVERSE STAD

We vinden het belangrijk dat organisaties die zorg en ondersteuning bieden in Nijmegen goed omgaan met mensen uit verschillende culturen en met verschillende geaardheid en mensen uit deze groepen in dienst hebben. Met onze partners maken we over dit onderwerp dan ook expliciete afspraken. Daarnaast behouden we een coördinerend wethouder op dit thema, zodat dit thema bij alle portefeuilles hoog op de agenda blijft staan. Om deze ambities te kunnen realiseren zetten we structureel €133.000 in. Wij steunen iederigelijk met jaarlijks €30.000 extra maar spreken af dat zij meer werk moeten maken van het werven van eigen middelen.

EXTRA JONGERENWERK

Jongerenwerk in de wijken zorgt ervoor dat jongeren een aanspreekpunt hebben en op een positieve manier kunnen meedoen in de wijk. Het voorkomt in veel gevallen zwaardere problematiek en het helpt om op school te blijven of werk te behouden, of te vinden. Om die reden zetten we structureel €200.000 extra in voor jongerenwerk in de wijken. We richten ons dan met name op individuele begeleiding van jongeren in Nijmegen-Noord en in andere wijken in Nijmegen waar ondersteuning hard nodig is. Ook de ondersteuning

---

⁶ AZC staat voor Asielzoekerscentrum

van het jeugdwerk in de wijken, zoals scouting en bouwdorpen, houden we overeind. We verlagen daarom dit onderdeel binnen de onderzoeksopdracht onderwijs en jeugd met €100.000.

GEZOND BLIJVEN WE SAMEN

Het is van belang dat Nijmeegse kinderen, volwassenen en ouderen zo lang mogelijk gezond zijn en blijven. We werken samen met diverse partijen in de stad aan het verminderen van alcoholgebruik onder jongeren, het versterken van de mentale gezondheid, het verminderen van overgewicht en het tegengaan van gezondheidsverschillen. Met de inzet van onder andere gezondheidsmakelaars en buurtsportcoaches werken we samen met zorgverzekeraars en zorgkantoor aan de bevordering van een gezonde leefstijl en het voorkomen van gezondheidsproblemen.

EÉN REGELING VOOR MINIMA

In Nijmegen moeten 11.100 huishoudens rondkomen van een laag inkomen. Deze 11.100 huishoudens bestaan uit 17.700 mensen, waaronder 3.700 kinderen. Voor deze mensen kennen we een ruimhartig minimabeleid, dat we in stand houden en waarbij we blijven inzetten op het tegengaan van niet-gebruik. We investeren daarmee in het helpen van mensen om (financieel) zelfredzaam te worden en om mee te (blijven) doen in de stad.

We breiden de activiteiten binnen het armoedebelief – daar waar wenselijk – uit. Onze focus ligt daarbij op kinderen, chronisch zieken, gehandicapten en ouderen. Hiertoe behoren ook kwetsbare mensen die nu nog begeleiding en ondersteuning vanuit de AWBZ ontvangen. We verliezen hierbij de volwassenen die langdurig rond moeten komen van een laag inkomen niet uit het oog. Ten aanzien daarvan onderzoeken we de mogelijkheden te komen tot één integrale regeling voor minima ten behoeve van cultuur, mobiliteit/ vervoer, sport en een dagje uit. Deze regeling ondersteunen we vanuit de verschillende betrokken programma's en kan diverse vormen krijgen zoals een vouchersysteem, strippenkaart, webshop etc. Voor de ontwikkeling trekken we eenmalig €500.000 uit.

AANVALSPLAN SCHULDEN

Wij hebben aandacht voor de schuldenproblematiek in huishoudens. We werken preventief en zorgen voor borging van de betaling van de vaste lasten. Hiermee voorkomen we kostbare bewindvoeringstrajecten en oplopende schulden. Momenteel lopen er pilots om zicht te krijgen op alternatieven voor bewindvoering én om zicht te krijgen op de schuldenproblematiek van mensen in de bijstand. De uitkomsten van de pilots, aangevuld met kennis en ervaringen over de armoede- en schuldenproblematiek, ook onder starters, ZZP-ers, jongeren en gevestigde ondernemers nemen we op in een 'aanvalsplan op schulden'. Daarin maken we ook de aansluiting met de sociale wijkteams. We zetten met ingang van 2016 €500.000 structureel extra in, gericht op het voorkomen en beheersbaar houden en oplossen van schulden.

Het Rijk erkent de lokale armoedeproblematiek en stelt hiervoor extra structurele middelen beschikbaar. Beschikbare middelen voor de groep kwetsbare mensen oormerken we en zetten we volledig in voor de groepen en doelen waarvoor de middelen zijn bedoeld. We maken een bijzonder uitgebreide collectieve ziektekostenverzekering voor minima in aanvulling op de huidige collectiviteit die we nu al aanbieden samen met VGZ en CZ. Hierbij betrekken we de problematiek van het eigen risico.

ONDERWIJS: SAMEN VERANTWOORDELIJK VOOR DE ONTWIKKELINGSKANSEN VAN KINDEREN

Het is een gezamenlijke ambitie van het onderwijsveld en de gemeente om samen met ouders de jongeren te helpen zich te ontwikkelen en hun plaats in de samenleving te vinden. We kiezen een positieve en ontwikkelingsgerichte benadering. We richten ons op wat kinderen en jongeren nodig hebben om zich, ongeacht het niveau, maximaal te kunnen ontwikkelen en een waardevolle bijdrage te kunnen leveren in werk en samenleving. Of het nu gaat om ondernemen, innoveren, maken, bedenken of uitvoeren: kinderen en jongeren moeten hun talenten maximaal kunnen ontwikkelen. Dat is goed voor elke individuele leerling of student én het is goed voor de stad en de regio.

We willen achterstanden zoveel mogelijk voorkomen. Daarom continueren we het staande beleid op het gebied van onderwijsachterstanden, voortijdig schoolverlaten en het beleid gemengde scholen (onder andere het centrale aanmeldpunt Schoolwijzer). Daarnaast willen wij de zwemvaardigheid van alle schoolkinderen garanderen. Onze ambitie is dat elk kind de basisschool verlaat met voldoende zwemvaardigheid. Wij zien de school als vindplaats voor signalering en willen het huidige zwemfonds als vangnetfunctie voor kinderen die achter lopen met zwemvaardigheid, beter benutten.

Wij volgen de ontwikkelingen op het gebied van Passend Onderwijs nauwlettend en zorgen samen met de onderwijspartijen voor een goede afstemming met de transitie van de Jeugdzorg en de AWBZ. Onze inzet is de zorg en ondersteuning zoveel mogelijk in samenhang in te zetten volgens het principe 'één kind, één gezin, één plan'. Dit vraagt om afstemming en concretisering tussen dat wat de onderwijsbesturen en de gemeente, ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, bieden aan zorg en ondersteuning. We voorkomen dubbelingen en overlap in zorg en ondersteuning.

BEZUINIGEN OP ONDERWIJSHUISVESTING

Sinds 2008 zijn de verantwoordelijkheid én de financiële middelen voor onderwijshuisvesting voor het belangrijkste deel overgedragen aan de schoolbesturen. Hierover is een overeenkomst gesloten met het onderwijsveld. Nu de rijksoverheid op dit onderdeel echter een uitname doet uit het gemeentefonds van ruim €3 miljoen en deze middelen toevoegt aan het budget van de schoolbesturen, is het noodzakelijk geworden hierover nieuwe afspraken te maken. Afspraken waarbij we de hierboven geformuleerde gezamenlijke ambities als uitgangspunt nemen. Om te komen tot een goede oplossingsrichting vragen we aan de scholen om breder te kijken dan alleen naar de stenen. Ook voeren we het gesprek over de toekomst van het VMBO en de impact daarvan op onderwijshuisvesting.

2 Woon- en groeistad

PARTNERSCHAP MET CORPORATIES VOOR EEN PASSENDE EN DUURZAME WONINGVOORRAAD

Onze ambitie is dat Nijmegen een aantrekkelijke woon- en groeistad blijft voor iedereen. Betaalbaarheid van woningen is daarvoor een belangrijke voorwaarde.

De woningcorporaties zijn voor ons belangrijke partners. Samen met hen werken we aan een betaalbare, evenwichtige, kwantitatief voldoende, passende en duurzame woningvoorraad in Nijmegen. Samen met hen pakken we de bouwopgave om Nijmegen in de toekomst te kunnen laten groeien voortvarend op, met voorrang in Waalsprong en Waalfront. Ook streven we met hen naar levensloopbestendige wijken, waar wonen en zorg voor wijkbewoners gecombineerd kan worden. Een duurzame woningvoorraad is belangrijk voor de betaalbaarheid van woningen doordat energielasten omlaag kunnen én draagt bij aan onze klimaat- en duurzaamheidsambitie. We investeren daarom mét de corporaties in isolatiemaatregelen en zonne-energie in woningen in de stad. Ook verdelen we de woonlastendruk in onze stad anders conform het uitgangspunt 'sterkste schouders dragen de zwaarste lasten'. Daarvoor schaffen we de afvalstoffenheffing geleidelijk af en verschuiven we deze lasten naar de eigenaar. Wij zijn er ons van bewust dat het effect hiervan niet alleen positief is voor huurders, maar ook kostenverhogend voor corporaties. Maar in combinatie met onze investeringen in betaalbaarheid en duurzaamheid van woningen creëren we een voedingsbodem voor een partnership met de corporaties, die we graag gezamenlijk met hen uitwerken voor de komende bestuursperiode.

VERSNELLING WONINGBOUW WAALSPRONG

We gaan in de Waalsprong vraaggestuurd en versneld ontwikkelen. Een variatie aan woonmilieus is en blijft hierbij het uitgangspunt. We zetten meer in op goedkope en middeldure prijsklassen (zowel koop als huur); daar is op dit moment grote vraag naar.

Het streven is de woningproductie in de Waalsprong te vergroten ten opzichte van de op dit moment al beoogde productie (ca. 400 woningen per jaar, vanaf 2016 ca. 600 woningen per jaar). Samen met partners bouwen we maximaal naar de behoefte in een goede mix van woningtypes: we willen geen eenzijdige wijken. De ontwikkeling van de Waalsprong blijft hierbij een organisch proces. We onderzoeken of we de toewijzing van woningen kunnen reguleren zodat de woningen voor bepaalde doelgroepen (zoals starters) beschikbaar zijn.

Het versnellen van woningbouw is vooral kansrijk in het woonmilieu 'stadsbuurt', met goede voorzieningen, grotere dichtheid, en ook appartementen. Dit betekent dat we vooral het gebied rondom Knoop Lent naar voren halen (Hof van Holland, deel Broodkorf). Extra inspanningen voor versnelling van de woningbouw en het verbeteren van het voorzieningenniveau in de Waalsprong (winkels, horeca, gezondheid, etc.) komen hier samen. We werken dit thema in de komende periode verder uit, waarbij we ook de mogelijkheid van een eventueel tijdelijk winkelcentrum onderzoeken. Ook bieden wij ruimte voor creativiteit en innovaties in de bouw, zoals tijdelijke bouw, erfpacht, etc.

We vinden de hulp van partners zoals de corporaties, ontwikkelaars en beleggers in het stimuleren van de woningproductie belangrijk. Wij stellen ons uitnodigend op naar deze partners. De gemeente komt in beeld voor de realisatie/exploitatie van woningen als onze partners niet bereid of in staat zijn om in de woningbehoefte te voorzien.

We geven prioriteit aan de Waalsprong en het Waalfront. Dat betekent echter niet dat de ontwikkeling van de bestaande stad tot stilstand komt. Maar we gaan scherper beoordelen wat de toegevoegde waarde is van een project op basis van de criteria die door de Raad zijn vastgesteld: strategische maatschappelijke relevantie, versterking voorzieningen, leefbaarheid, verbetering differentiatie woningaanbod, doelgroepenbeleid, stadium ontwikkeling, financieel.

Wij gaan door met het uitvoeren van het plan 'Waalfront 1.2' zoals dit is vastgesteld. In de komende periode concentreren wij ons op de realisatie van de Handelskade en de aangrenzende openbare ruimte. Tegelijkertijd gaan wij aan de slag met de eerste fase van Het Brugkwartier bij de stadsbrug. Realisatie van het Waalfront krijgt zo steeds meer gestalte met behoud van kwaliteit en met het realisme van nu. Tijdelijke initiatieven zoals in het voormalige Honig-complex zetten wij voort.

SPEERPUNT: INHAALSLAG WONEN EN ZORG

Als gevolg van de extramuralisering, de afschaffing van de lichte zorgzwaartepakketten⁷ en de vergrijzing neemt de vraag naar levensloopbestendige woningen toe. Mensen met een zorgvraag moeten goed en zoveel mogelijk zelfstandig kunnen wonen in hun eigen omgeving. We geven daarom prioriteit aan wonen en zorg: we streven ernaar dat mensen die zorg nodig hebben zoveel mogelijk in de eigen wijk kunnen blijven wonen, met een passend voorzieningenniveau in de wijk. Het Nijmeegse planningskader 'Wonen met Zorg'⁸ is daarvoor de basis. We passen de regionale huisvestingsverordening zodanig aan dat er specifiek voor deze groep kan worden toegewezen of woningen gelabeld kunnen worden.

We zetten ook onze instrumenten vanuit het grondbeleid in. We zetten in op resultaten op korte termijn, er is meer vraag dan aanbod in sommige wijken. In Nijmegen Oost ontwikkelen wij daarom de locatie Vlierestraat-Elzenstraat voor wonen en zorg. Wij maken €2 miljoen vrij om het programma voor deze locatie (planexploitatie onderwijshuisvesting) om te zetten van woningbouw naar wonen en zorg.

NIJMEGEN WOONSTAD VOOR IEDEREEN

Voor huurders die in aanmerking komen voor een sociale huurwoning zorgen we voor voldoende betaalbare huurwoningen, waarbij we de tweede aftoppingsgrens⁹ (€596) betaalbaar achten voor mensen met huurtoeslag. Bij het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties hanteren we de volgende uitgangspunten. Huishoudens met een inkomen van maximaal €38.000 komen in aanmerking voor een sociale huurwoning met een huurprijs van maximaal €699 (liberalisatiegrens). Dit uitgangspunt passen we toe als de in de Tweede Kamer aangenomen motie terzake (motie Monasch) vertaald is in wet- en regelgeving. Maximaal 10% van de sociale huurwoningen mag toegewezen worden aan huishoudens met een inkomen tussen €38.000 en €43.000. Een inkomensafhankelijke huurverhoging vinden we alleen gerechtvaardigd voor huishoudens met een inkomen boven €43.000,-. Hiermee gaan we scheefwonen tegen.

---

⁷ Zorgzwaartepakketten: Een zorgzwaartepakket omvat wonen, zorg, diensten en – als dat aan de orde is – dagbesteding.

⁸ Planningskader Wonen met Zorg, februari 2014

⁹ Tweede aftoppingsgrens: huurtoeslaggrens

LEEFBARE EN VEILIGE STUDENTENSTAD

Studenten zijn belangrijk voor onze stad. De ca. 40.000 studenten waarvan een groot deel in Nijmegen woont, dragen bij aan de uitstraling en levendigheid van Nijmegen. Bovendien blijven veel afgestudeerden in Nijmegen wonen en werken. Voor studenten realiseren we in onze stad de komende jaren bijna 1.000 woon-eenheden extra. Ook kent Nijmegen een grote (particuliere) kamermarkt. Voor de verdere ontwikkeling van Nijmegen als kennisstad is een goede voorraad van deze woningen een randvoorwaarde. De kamermarkt is echter een kwetsbare markt waarbij huurders beschermd dienen te worden tegen ongewenste situaties. Daarom gaan we door met de huurteams om te hoge huren en gebrekkig onderhoud tegen te gaan, ook op de reguliere huurmarkt. We zetten hiervoor structureel €40.000 extra in.

Kamerverhuur moet aansluiten bij het karakter van de studentenstad die Nijmegen is, maar mag niet tot overmatige overlast voor buurtbewoners leiden. Hierbij zetten we in op communicatie. Daarnaast scherpen we bij het afgeven van vergunningen voor kamerverhuur de voorwaarden aan, ten aanzien van brandveiligheid, geluidsisolatie, fietsparkeren en afvalvoorzieningen. Vanaf 3 kamers wordt een vergunning verplicht. Vanwege de grote vraag naar goedkope woningen geven we voor de verkamering van deze woningen geen vergunningen meer af. We verhogen de leges voor de omzettingsvergunningen, om ze zo meer kostendekkend te maken. We bewaken dat regelgeving niet ten koste gaat van een voldoende aanbod van studentenkamers in de stad.

Om de brandveiligheid te bevorderen blijven we inzetten op de eigen verantwoordelijkheid van huurders en verhuurders door communicatie en controleren we daarnaast steekproefsgewijs. Het huidige beleid, gericht op preventie en voorlichting, zetten we voort.

WE BLIJVEN BOUWEN VOOR STARTERS

In Nijmegen wonen relatief veel jongeren. We willen de jongeren graag in de stad houden en daarom zijn starters op de woningmarkt voor ons een belangrijke doelgroep. De woningvraag van starters is groot. Zij zoeken vaak een relatief goedkope huurwoning in en rond het centrum van de stad. We willen maximaal voorzien in de behoefte van deze groep. In het huidig programma staan ca. 1.000 starterswoningen¹⁰ gepland tot 2018. We spannen ons in om deze locaties ook daadwerkelijk te ontwikkelen. Daarmee voorzien we de eerste jaren in de behoefte. Maar ook daarna zullen er nog woningen toegevoegd moeten worden. Voor de periode daarna zoeken we naar mogelijkheden om de bouw te versnellen.

MEER RUIMTE VOOR WATERSPORT

De coalitie ondersteunt het initiatief van de watersporters voor de realisatie bij de Nevengeul. Met de universiteit gaan wij de voorkeurslocatie Bastion verder uitwerken en onderzoeken op haalbaarheid.

NEC STEUNEN, MAAR WEL ONDER VOORWAARDEN

NEC is van grote betekenis voor onze stad. Wij willen NEC dan ook ondersteunen in haar sportieve en maatschappelijke ambities. We voeren overleg met NEC over de verkoop van het Goffertstadion. Uitgangspunt hierbij blijft voor ons dat er sprake moet zijn van een reële verkoopprijs. Door de verkoop stellen wij NEC in de gelegenheid de exploitatie van het stadion, al dan niet in samenwerking met een derde partij, te verbeteren. NEC is hiervoor dan als eigenaar zelf verantwoordelijk. Indien gewenst zijn wij bereid, mits dit niet ten koste gaat van de bestaande groenstructuur, medewerking te verlenen aan een uitbreiding van

---

¹⁰ Exclusief studentenwoningen

het stadion. Bij de verkoop van het stadion maken wij ook concrete afspraken over het parkeren bij het stadion en in de omliggende wijk. Verkoop van het stadion moet passen binnen de regelgeving ten aanzien van Staatssteun. Zolang verkoop niet aan de orde is, handhaven we de afspraken uit de huurovereenkomst.

WAALHALLA MEERWAARDE VOOR NIJMEGEN

Skatevoorziening Waalhalla moet vanwege de nieuwbouwwontwikkelingen in het Brugkwartier Waalfront haar huidige locatie per juli 2015 verlaten. We vinden dat Waalhalla een meerwaarde heeft voor de stad. De coalitie zal Waalhalla ondersteunen in haar zoektocht naar de mogelijkheden om de skatevoorziening elders in de stad te herhuisvesten en daarmee de voorziening voor Nijmegen te behouden.

VRIJHEIDSMUSEUM EN CULTUURSPINNERIJ SAMEN

De coalitie zet in op een spoedige realisatie van het Vrijheidsmuseum binnen de randvoorwaarden zoals die door de Raad zijn vastgelegd. Om het project te bespoedigen sluiten wij ons aan bij de termijnen van de provincie voor de gemeentelijke besluitvorming. Medio september 2014 is besluitvorming van de provincie Gelderland gepland over de provinciale bijdrage. Wij zullen snel na het besluit van de provincie ook een besluit nemen over de gemeentelijke inbreng. De verkenning over de mogelijkheden voor samenwerking tussen het Vrijheidsmuseum en de Cultuurspinnerij in de Vasim zetten wij door evenals het onderzoek naar alternatieve locaties. Wij investeren hierin €500.000. We zetten deze middelen zodanig in dat een deel van de Cultuurspinnerij samen met het Vrijheidsmuseum in de Vasim gehuisvest kan worden.

ZUINIG ZIJN OP CULTUURHISTORIE EN ARCHITECTUUR

Nijmegen heeft als oudste stad van het land al meer dan 2000 jaar een bewogen en interessante geschiedenis. Die geschiedenis is nu nog te beperkt zichtbaar, ondanks de inspanningen van de afgelopen jaren om zaken uit het verleden beter te visualiseren. Het bewaken, bewaren en presenteren van ons verleden is niet alleen een plicht, maar vormt ook een belangrijk onderdeel van onze identiteit. Onze gezamenlijke ambitie is daarom ook om, waar mogelijk met behulp van aanvullende middelen, de visualisatie en presentatie van ons cultuurhistorisch erfgoed de komende jaren veilig te stellen. We maken structureel €100.000 vrij voor een verdere doorontwikkeling van 'verleden verbeeld', waarbij de historie in onze stad toegankelijk en zichtbaar wordt gemaakt voor bewoners en bezoekers.

Het Huis van de Geschiedenis is een geliefde plek in de stad en heeft ontegenzeggelijk bijgedragen aan de profilering van Nijmegen als oudste stad van het land. Door het aanbieden van een laagdrempelig en gevarieerd programma in de Mariënburghkapel weet het Huis jaarlijks bijna 25.000 bezoekers te trekken. Het koppelt inwoners, passanten en toeristen ter plekke aan het Nijmeegse erfgoed. Door een combinatie van maatschappelijke initiatieven, private financiering en een structurele extra ondersteuning vanuit de gemeente met €100.000 stellen wij het voortbestaan van het Huis van de Geschiedenis veilig. De collectie 'Joris Ivens' willen we graag voor Nijmegen toegankelijk maken en behouden, daarvoor maken we structureel €20.000 vrij.

We vinden de uitstraling van cultuurhistorische waardevolle panden belangrijk. We zien dat op sommige plekken de kwaliteit van de panden achteruit gaat. De eigenaren van dergelijke waardevolle panden, waar sprake is van achterstallig onderhoud en daarmee mogelijke verloedering, gaan we daarom actief aanschrijven. En we investeren €1 miljoen extra in het onderhoud van onze eigen cultuurhistorische panden. Met een investering van €400.000 zetten we de renovatie van de Vereeniging door.

We waarderen de bijdrage die het Architectuurcentrum levert aan het debat over en de waardering van de ruimtelijke kwaliteit van Nijmegen. We trekken hiervoor structureel €15.000 extra uit.

CULTUUR

Nijmegen kent een hoge cultuurparticipatie, zowel actief als passief. De coalitie koestert de eigengereidheid en creativiteit van onze inwoners. Onderzoek wijst uit dat Nijmegenaren houden van experiment en van nog onontdekt talent. De onafhankelijke en creatief denkende Nijmegenaar is terug te vinden in het culturele leven van Nijmegen. We hebben in de stad een groot aantal activiteiten en evenementen – van erfgoed tot theater, van amateurkunst tot film en van popmuziek tot dance – die zorgen voor een levendig cultureel klimaat. Dit levert een grote bijdrage aan de aantrekkingskracht van Nijmegen.

CULTUUR = VOOR IEDEREEN

Wij vinden dat in Nijmegen alle vormen van cultuur aanwezig moeten zijn. Iedereen heeft recht op verrassing en verbazing. Onze kunst- en cultuursector moet een zo breed mogelijke doelgroep aanspreken. Waar mogelijk verbeteren wij de toegankelijkheid van de culturele voorzieningen. Bijvoorbeeld door de instellingen in de stad te stimuleren om breder te programmeren. Maar ook door te werken met een cultuurvouchersysteem, waardoor de podia meer vraaggestuurd gaan werken. We onderzoeken of een coöperatiemodel voor kunsteducatie voor volwassenen kansen biedt voor een grotere diversiteit aan aanbieders en mogelijk scherpere prijzen. Dit met behoud van een breed, samenhangend en kwalitatief aanbod. Amateurkunst is de basis van cultuurparticipatie in Nijmegen; de bezuinigingen op de amateurkunst €35.000 draaien we daarom terug. We boeken wel een beperkte bezuiniging van €40.000 in om diverse cultuuractiviteiten meer te stroomlijnen, waarbij we bij de invulling rekening houden met de Cultuurvisie.

JONG GELEERD IS OUD GEDAAN

Het is belangrijk om kinderen al van jongs af aan met kunst en cultuur in aanraking te laten komen. Niet voor niets blijven we investeren in kunst- en cultuureducatie voor de jeugd. Ook voeren we de Kunstbus opnieuw in: een goed middel om met name de jongste groepen van de basisschool naar musea en voorstellingen te brengen. We zetten hiervoor structureel €50.000 in.

SAMENWERKING EN INNOVATIE

Nijmegen heeft een aantrekkelijke cultuursector met een kwalitatief hoogwaardige programmering. En dat moet zo blijven. Onze overtuiging is dat door innovatie en samenwerking in de cultuursector en een duidelijkere culturele profilering opbrengsten worden vergroot en kosten worden verlaagd. Wij brengen de voorgenomen bezuiniging van €700.000 terug naar een bezuiniging van ca. €350.000. Deze voeren we zo in dat het niet ten koste gaat van de kwaliteit, toegankelijkheid, spreiding en diversiteit van het aanbod. De culturele instellingen vragen we om samenwerkingsscenario's te ontwikkelen en de financiële consequenties daarvan in beeld te brengen. Oplossingsrichtingen zoeken we vooral door te bezuinigen op de 'stenen' en door het gezamenlijk inrichten van een back-office, de bedrijfsvoering en de marketing, bijvoorbeeld door de inrichting van een shared service center bij de culturele instellingen. Ook kijken we naar de mogelijkheden voor een meer flexibele inzet van personeel.

LOKALE OMROEP

De lokale omroep is een belangrijke voorziening om sociale cohesie in Nijmegen te bevorderen. N1 is een kwetsbare organisatie die het financieel moeilijk heeft. We willen de lokale omroep behouden en sturen op een toekomstbestendig perspectief. We onderzoeken wat de meest haalbare en kansrijke toekomstvariant kan zijn, lokaal danwel regionaal, en welke randvoorwaarden daarvoor nodig zijn. We zetten daarvoor een éénmalig extra budget in van €50.000 in 2015 in aanvulling op eenzelfde budget dat in 2014 vrij wordt gemaakt.

3 Binnenstad

HÉT CENTRUMGEBIED VAN DE TOEKOMST

De Binnenstad is dé plek waar bewoners en andere bezoekers naar toe gaan om te winkelen, werken, wonen en ontspannen. Daarom is het belangrijk dat de binnenstad goed bereikbaar is en dat je er kunt parkeren. De binnenstad is tevens de grootste 'werkgever' van Nijmegen! De kunst is om al deze factoren zo te ontwikkelen en te stimuleren dat zij elkaar versterken. Dat vraagt om een zorgvuldige integrale aanpak, samen met de marktpartijen in de stad. Hulpmiddel daarbij is het indelen van de binnenstad in gebieds- of straatprofielen. Om deze aanpak een stevige impuls te geven, introduceren we de Wethouder Binnenstad, in wiens portefeuille de verschillende elementen samen komen.

AANPAK VAN LEEGSTAND MET GERICHTE ACQUISITIE EN EEN VISIE OP KRIMP

De benutting van het winkelloppervlak staat onder druk, naar verwachting neemt de leegstand in de komende jaren toe. Om leegstand te bestrijden en verloedering tegen te gaan zetten we in op acquisitie van nieuwe concepten en een ruimer vestigingsklimaat voor starters. Ook het verschuiven van de OZB voor huurders naar eigenaren van winkelpanden zal helpen om leegstand te bestrijden. We onderzoeken of stedelijke herverkaveling tot de mogelijkheden behoort. En we komen met een visie op krimp. Het gaat hierbij om keuzes, die we samen met ondernemers en vastgoedeigenaren willen maken. We zien hier een proactieve rol voor Het Huis voor de Binnenstad en de centrummanager. Verloedering van leegstaande panden pakken we aan. Vanuit het gemeentelijk Makelpunt XXL werken we toe naar een leegstandsregister voor de hele stad, waardoor initiatiefnemers snel zicht krijgen op leegstaand maatschappelijk vastgoed. Indien maatschappelijk vastgoed geen mogelijkheden biedt, wordt doorverwezen naar makelaars voor de mogelijkheden die de markt biedt. Wij gaan onderzoeken of we gezamenlijk met makelaars en marktpartijen tot een dekkend leegstandsregister kunnen komen, waarin zicht wordt gegeven op leegstaande panden en braakliggende terreinen.

ONTMOETEN DOOR ONTSPANNING, EVENEMENTEN, CULTUUR EN HORECA

De binnenstad verandert langzaam aan van 'Place to Buy' in een 'Place to Meet'. Het is de plek om elkaar te ontmoeten. Ieder horeca-accidentgebied kent haar eigen bezoekerssamenstelling. De differentiatie tussen horeca-accidentgebieden zal zich doorzetten en wordt versterkt door de koppeling van deze gebieden met evenementen en cultuur. We versterken de gerichte samenwerking bij evenementen tussen organisatoren, musea, detailhandel en horeca. De verdere ontwikkeling van het Valkhofkwartier in relatie met de Lindenberghaven kan een impuls zijn voor het aantrekken van meer toerisme.

SAMEN WONEN EN WERKEN IN DE BINNENSTAD

Al sinds enkele jaren beleeft de binnenstad een herwaardering als woongebied. Dit brengt levendigheid en veiligheid. Keerzijde is dat evenementen en de activiteiten van de horeca steeds meer botsen met het verwachtingspatroon van de (nieuwe) bewoners. Het is hier een kwestie van geven en nemen. Daarom ontwikkelen we het Locatie gebonden Evenementen Beleid (LEB) nu verder. Ook biedt de binnenstad mogelijkheden als kantorenlocatie, vooral voor de kleinere kantoren.

KWALITEITSSLAG WARENMARKT

Om ook in de toekomst bezoekers te blijven trekken moet er een kwaliteitsslag op onze warenmarkt gemaakt worden, nieuwe doelgroepen aangeboord en de openingstijden aangepast. Samen met de Centrale Vereniging van Ambulante Handel (CVAH) moet de toekomst van de warenmarkt veilig gesteld worden. Belangrijk punt: duidelijke regels en afspraken. We onderzoeken of een overdekte markthal in de binnenstad tot de mogelijkheden behoort.

PARKEREN EN MOBILITEIT IN DE BINNENSTAD

We willen de binnenstad gastvrij houden voor bezoekers, maar ook leefbaar voor bewoners. Het betaald avondparkeren op straat verkorten we daarom van 23.00 naar 21.00 uur. We zetten hiervoor structureel een extra bedrag van €250.000 in. In overleg met onze partners, o.a. het Huis voor de Binnenstad, werken we toe naar beperking van het aantal koopzondagen tot twee per maand. Omdat er alleen op koopzondag betaald moet worden voor het parkeren op straat tot 18.00 uur, ontstaan er twee zondagen per maand waarop gratis geparkeerd kan worden. Hiervoor maken we structureel €150.000 vrij. Het parkeerregime in de parkeergarages laten we ongewijzigd met een tarief van €0,50 in de avonduren. Medewerkers van Bureau Toezicht zien we als ambassadeurs van onze stad.

INFRASTRUCTUUR BINNENSTAD OP ORDE EN AANDACHT VOOR RUIMTELIJKE KWALITEIT

De binnenstad moet goed bereikbaar zijn voor voetgangers, fietsers, OV én de auto. We vinden het belangrijk dat mensen die slecht ter been zijn toch het stadscentrum met het openbaar vervoer kunnen blijven bereiken. Ook streven we minder intensiteit van het openbaar vervoer door de Burchtstraat na, vanwege het winkelend publiek en de verkeersveiligheid. Uitgangspunt is dat alleen stadsbussen nog door de Burchtstraat rijden, streekbussen volgen zoveel mogelijk een andere route naar het centraal station. Ook zetten we in op regulering van en meer duurzame taxi's.

Nu Plein 1944 is afgerond vraagt het verbeteren van de looproute Station-Plein 1944 via Burgemeester Hustinxstraat-Bloemerstraat om aandacht. We zetten €500.000 extra in voor de herinrichting van de Bloemerstraat (voetgangerszones, wegdek, parkeren en terrassen).

NIJMEGEN, CREATIEVE STAD

De kracht van de stad ligt in experiment en vernieuwing. Met het opstellen van een atelierbeleid bieden we ruimte voor kleinschalige en experimentele initiatieven en dragen we bij aan een levendige en creatieve Binnenstad.

CITYMARKETING VANUIT DE INHOUD

We gaan door met het profileren van Nijmegen als historische en kennisstad. Wij bouwen de komende jaren de samenwerking met partners in én buiten de stad verder uit en borgen die. Projecten en activiteiten doen we in coproductie met de stad. Zo wordt iedereen in de stad ambassadeur. We onderzoeken hoe we de uitvoering van citymarketing gaan vormgeven. We willen citymarketing meer verbinden met onze inhoudelijke speerpunten en fysieke projecten. Andere programma's gaan bijdragen aan de relevante activiteiten op het terrein van citymarketing. Daarom boeken we een bezuiniging op het budget citymarketing in van €250.000 structureel. Bij de doorontwikkeling van citymarketing betrekken wij ook de kracht van bestaande samenwerkingsverbanden en netwerken en zetten wij onze middelen in de vorm van cofinanciering in.

Evenementen vormen een belangrijk instrument voor citymarketing. Met onze evenementen dragen wij bij aan onze profilering als historische – en kennisstad. Met onderscheidende evenementen blijven we Nijmegen nationaal en internationaal op de kaart zetten. Ook willen we met evenementen de sterke kanten van Nijmegen benadrukken en uitdragen. Evenementen vergroten de aantrekkelijkheid van de stad als vestigingslocatie, hebben een economische spin off en dragen bij aan de sociale cohesie.

In deze collegeperiode is 2016 voor evenementen een bijzonder jaar, waarin de 100^e editie van de Internationale Vierdaagse Afstandsmarsen een belangrijk element is. De bestuurlijke coördinatie van de Nijmeegse vierdaagse valt vanwege de relatie met openbare orde en veiligheid onder de portefeuille van de Burgemeester. Ook vieren we in 2016 600 jaar gebroeders van Limburg en wordt de Dijkteruglegging afgerond. Daarnaast hebben we de ambitie om in 2016 de 'Special Olympics' in Nijmegen te organiseren. We doen dit samen met Groesbeek en Wijchen. We bereiden ons voor op dit bijzondere evenementenjaar.

4 Duurzame stad en wijken

NIJMEGEN ENERGIENEUTRAAL IN 2045

Deze coalitie houdt onverkort vast aan het bestaande klimaat- en energiebeleid, dat wil zeggen dat Nijmegen in 2045 energieneutraal moet zijn. We zetten zwaar in op energiebesparing, zonne-energie en windenergie en werken aan het maximaal inzetten van het warmtenet. De impuls die wij met deze duurzaamheidsambitie en het bijbehorende brede budget, oplopend naar €600.000 structureel geven, heeft ook een positief effect op de werkgelegenheid in de sector energie- en milieutechnologie.

PRIORITEIT VOOR ENERGIEBESPARING EN ZONNE-ENERGIE

We streven naar 10% extra energiebesparing in 2018 ten opzichte van het niveau in 2014. We doen dit samen met bedrijven, burgers, verenigingen en instellingen. Specifiek voor huurders willen we 'energiearmoede' voorkomen. We hebben de ambitie om samen met de woningcorporaties te bereiken dat alle sociale huurwoningen binnen deze raadsperiode minimaal energielabel B krijgen. We houden ook onverkort vast aan de gemeentelijke ESCO¹¹ constructie voor maatschappelijk vastgoed.

Zowel voor wat betreft energiebesparing als de inzet op zonne-energie blijven we het bestaande instrumentarium inzetten, maar we willen vóór 2015 duidelijkheid of we tot een constructie kunnen komen waarbij we inwoners en bedrijven beter kunnen ontzorgen. Er is tijd nodig om uit te zoeken wat nu de beste optie is en wat de financiële en juridische consequenties zijn. Voor het eind van het jaar onderzoeken we de volgende opties: verbreding van de gemeentelijke ESCO constructie van maatschappelijk vastgoed naar particuliere woningen, sportverenigingen, culturele instellingen en scholen; aantrekkelijke leningen voor corporaties; oprichten of ondersteunen van een lokaal energiebedrijf/coöperatie.

Belangrijke uitgangspunten zijn dat de woonlasten minimaal gelijk blijven of lager worden, de risico's voor de gemeente beheersbaar zijn en doelrealisatie aantoonbaar dichterbij komt. Bovendien willen we, in vergelijking met de huidige situatie, gebruikers van de constructie meer gebruiksgemak geven.

WINDENERGIE BIJ A15 EN OP BEDRIJVENTERREINEN

De windmolens aan de A15 worden gerealiseerd. Bewoners van Nijmegen kunnen eventueel meeprofiteren van deze duurzame stroomopwekking door te participeren in lokale energiecorporaties.

We werken actief mee aan nieuwe initiatieven op bedrijventerreinen. We werken niet mee aan het plaatsen van windmolens bij woongebieden. Het faciliteren van windmolens bij woongebieden komt pas in beeld als een grote groep bewoners, eventueel samen met bedrijven, zélf hiertoe een initiatief neemt. We werken niet actief mee aan het plaatsen van windmolens bij Dukenburg.

---

¹¹ ESCO: 'Energy Service Company', eigenaren/gebruikers van gebouwen besteden energievoorziening en management uit aan externe partij om te besparen op energie en deze maatregelen te financieren uit deze opbrengsten

UITBREIDING WARMTENET

In deze collegeperiode werken we aan het uitbreiden van het warmtenet naar meerdere locaties in de stad zoals de campus, het stationsgebied en aangrenzende wijken.

MOBILITEIT

De bereikbaarheid van Nijmegen is in de afgelopen jaren flink verbeterd. We hebben voor deze bestuursperiode de ambitie om meer te investeren in de fiets, elektrische voertuigen en openbaar vervoer.

Wat betreft de fiets maken we €5 miljoen vrij om meer te investeren voor verbetering van fietspaden, aanleg van fietssnelwegen, aanpakken van kruispunten en het aanleggen van fietsvriendelijke verkeersdrempels. We realiseren komende jaren een tweezijdig fietspad aan de westzijde van de Waalbrug. Voor de fiets- en busbaan op de Waalbrug maken we €5 miljoen extra vrij in de investeringsagenda. De haalbaarheid van infrastructurale fietsvoorzieningen bij de aanleg van Veur Lent wegen we af binnen de betreffende planexploitatie en het extra budget voor het fietsbeleid.

Voor het autoverkeer op de S100 en toeleidende wegen blijven we inzetten op zoveel mogelijk doorstroming bij verkeerslichten ('groene golf'). Dat houdt in dat we doorgaan met dynamisch verkeersmanagement, snelheidsadviesing en waar mogelijk en gewenst variabele snelheden op de vierbaanswegvakken, als dit past binnen de normen voor luchtkwaliteit, veiligheid, geluid en geen aanzuigende werking heeft voor doorgaand verkeer. Wij zien geen noodzaak voor een onderzoek naar het doortrekken van de A73. Voor elektrische voertuigen willen we een parkeerdifferentiatie onderzoeken zodra dit wettelijk is toegestaan.

In 2015 zal Nijmegen aangesloten zijn op het nachtnet waardoor mensen die in Nijmegen uitgaan ruimere mogelijkheden krijgen om met de trein naar huis te gaan. Dit maakt onze stad nog aantrekkelijker voor bezoekers en studenten. We willen het openbaar vervoer in Nijmegen meer toegankelijk maken voor 65+ers, zodat zij vaker uitstapjes kunnen maken, de binnenstad kunnen bezoeken maar ook maatschappelijke voorzieningen zoals bijv. het ziekenhuis. We breiden het Brengkaartje uit zodat ouderen met hun kleinkinderen op stap kunnen gaan. We verlagen daartoe met ingang van 2016 de abonnementskosten voor 65+ers naar €10 per jaar. We trekken hiervoor structureel €800.000 extra uit in de meerjarenbegroting. We blijven komende jaren inzetten op het realiseren van hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) in Nijmegen, voor meer reiscomfort en duurzaam openbaar vervoer.

We verbeteren het Centraal Stationsgebied in de komende jaren aan beide zijden. Samen met Prorail investeren we aan de westzijde van het station in een extra voetgangersuitgang van de tunnel. We ramen hiervoor een bijdrage van €2,5 miljoen in onze investeringsagenda en streven daarbij ook naar de inzet van cofinanciering. Het plein aan de voorzijde maken we aantrekkelijker, toegankelijker en verkeersveiliger; we zetten daarvoor €3 miljoen aan middelen in. Ook verbeteren we de verkeersveiligheid in de omgeving van het Centraal Station in overleg met gebruikers en omwonenden. De realisatie van Station Goffert betekent een impuls voor de bereikbaarheid van de Winkelsteegh. Wel houden we nauwlettend in de gaten hoe de verschillende modaliteiten (S100, OV, snelfietspaden) zich tot elkaar verhouden.

STERKE EN SOCIALE WIJKEN

Deze coalitie zet in op diverse, sterke en sociale wijken. Daarom blijven we de komende periode de ontwikkelingen in de wijken monitoren en grijpen we in waar nodig. De diversiteit in de wijken is van belang voor de leefbaarheid en de sociale cohesie.

Deze coalitie geeft ruimte aan bewoners om actief te zijn in de buurt en in de wijk. We stimuleren en faciliteren mooie initiatieven, vooral initiatieven waar de inwoners van onze stad het voortouw nemen. Wij bezuinigen niet op de wijkbudgetten. Waar nodig passen we wijkaccommodaties aan, we investeren daarin €300.000 in de komende periode. We bevriezen de horecaprijzen voor drankconsumpties in de wijkcentra de komende vier jaar, daarmee houden we de wijkcentra toegankelijk en betaalbaar voor mensen met een kleine beurs. We zetten hiervoor, olopend in vier jaar, een bedrag van €80.000 structureel in. Voor kinderen zijn de wijkspeluinen belangrijk voor spelen, bewegen en ontmoeting. We draaien de bezuiniging op het beheer van de wijkspeluinen terug, en zetten daarvoor €75.000 extra in. Ook in kinderboerderij Kobus investeren we €300.000.

DUKENBURG KRIJGT EXTRA IMPULS

Uit de wijkmonitor blijkt dat veel wijken zich positief ontwikkelen, Dukenburg blijft daarbij achter. We geven daarom komende periode een stevige impuls aan dit stadsdeel.

We willen de realisatie van de ontwikkeling van winkelcentrum Meijhorst op korte termijn stimuleren. De rol van de gemeente is hierbij een faciliterende waarbij een marktpartij verantwoordelijk is voor de afspraken met de huidige eigenaren en ondernemers, de bouw van het nieuwe winkelcentrum en het daarmee samenhangende parkeren. Uitgangspunt is verder vernieuwing/vergroting van het winkelcentrum waarbij het huidige centrum tijdens de bouw door kan functioneren. Voor de aanpassing van de openbare ruimte hebben wij middelen gereserveerd. Op het moment dat dit plan niet van de grond komt en er andere plannen voor een kleiner winkelcentrum of verbouw van het huidige centrum aan de orde zijn, ontstaat een nieuwe situatie.

Ook de sporthal in de Meijhorst, waarvan intensief gebruik wordt gemaakt, renoveren we grondig. We zetten hiervoor €1 miljoen in. Met een bijdrage van €300.000 knappen we Zwembad Dukenburg op; daardoor wordt een efficiëntere exploitatie mogelijk. Voor een betere gemeentelijke dienstverlening aan de bewoners van Dukenburg breiden we de openingstijden van publiekszaken in Dukenburg uit met de woensdagmiddag. Hiervoor zetten we structureel €25.000 in.

BIBLIOTHEEK IN DE WIJK EN OP SCHOOL

De coalitie kiest voor een kwalitatieve verbetering van de bibliotheekvoorzieningen in de stad: met een goede spreiding, bereikbaar, toegankelijk en passend bij de wensen en behoeften in de verschillende wijken en buurten in de stad. In West voegen we een volwaardig bibliotheekfiliaal toe. We geven een stevige impuls aan een versnelling van de stadsbrede invoering van 'bibliotheek op school'. Daarmee stimuleren we leesbevordering en leesplezier al vanaf jonge leeftijd bij kinderen op de basisschool. Ook de media- en informatievaardigheden van kinderen worden daarmee extra ondersteund. We trekken voor het bibliotheekwerk structureel €300.000 extra uit.

KWALITEIT OPENBARE RUIMTE GEDIFFERENTIEERD, MET BEWONERS EN OP NIVEAU

Deze coalitie hecht veel waarde aan een groene en diverse openbare ruimte waarin het goed toeven is voor onze burgers en die een visitekaartje is voor bezoekers van buiten de stad. We streven naar een waardering van de openbare ruimte door onze bewoners met minimaal een rapportcijfer 7. Om dit te bewerkstelligen, betreft deze coalitie burgers bij het vormgeven en onderhouden van hun eigen omgeving wanneer burgers dat wensen. Dat bespaart kosten en vergroot de band die bewoners voelen met hun eigen omgeving. We houden het huidige kwaliteitsniveau op peil met meer differentiatie in buurten en wijken, in overleg met de bewoners. We zetten in op een afvalbeleid waarbij zowel mens als milieu maximaal profiteren. Mogelijkheden hierbij zijn het verhogen van de service op herbruikbare grondstoffen. Veelgehoorde klachten krijgen de aandacht bij toezicht op de openbare ruimte.

We halen de lopende bezuinigingstaakstelling één jaar naar voren maar boeken geen extra structurele besparingen in op beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

MEER GROENVERBINDINGEN, BETERE LUCHTKWALITEIT

We streven naar een groene stad met een gezonde luchtkwaliteit. We voeren waar mogelijk, aansluitend bij het advies van de WHO¹², een Nijmeegse roetnorm in. We gaan onderzoeken hoe hoog die norm zou moeten zijn en komen hiervoor met een integraal voorstel. We komen in deze coalitieperiode met een aanvullend pakket aan (stimulerings)maatregelen voor situaties waarin we niet voldoen aan de Nijmeegse norm.

We leggen de komende jaren meer verbinding tussen de groene omgeving van Nijmegen, parken en stedelijk groen in de stad door het ontwikkelen van 'groene linten' en starten met de uitvoering van het 10.000 bomenplan. Deze ecologische verbindingzones voor flora en fauna vragen om gevarieerde en waar mogelijk, eetbare, beplanting ter bevordering van de biodiversiteit. Ook zien we kansen in de samenwerking met bewoners, bedrijven en instellingen om de groenstructuur in Nijmegen verder te versterken. We trekken voor deze groenambitie een extra bedrag, oplopend naar €300.000 jaarlijks uit. Hoge groenkwaliteit levert een belangrijke bijdrage aan de luchtkwaliteit. Vooral in Nijmegen West werken we samen met bewoners gericht aan het realiseren van meer en gevarieerd groen.

We zetten de wijkbudgetten in om bewonersparticipatie in groenbeheer te stimuleren. Ook stimuleren we stadslandbouw waar mogelijk, om mensen en kinderen weer in contact te laten komen met de natuurlijke producten die ze consumeren. Diverse doelgroepen kunnen participeren in deze projecten, denk aan schoolgaande kinderen, mensen die in de langdurige bijstand zitten etc. Doel kan zijn om door middel van stadslandbouw werkgelegenheid te creëren.

We vinden dat handhaving in de fysieke leefomgeving meer een verantwoordelijkheid mag worden van bewoners en ondernemers. We zetten onze handhaving, ook van de brandweer, meer risicogericht in. We boeken daarom m.i.v. 2018 een besparing in op de handhavende taken in de fysieke leefomgeving door de regionale brandweer.

---

¹² WHO: World Health Organization

SPORT: BREED EN TOEGANKELIJK

Sport is bij uitstek een terrein waar het eigen initiatief van mensen en de organisatiekracht van de samenleving zichtbaar is. Sport vormt, in samenwerking met maatschappelijke partners, een middel voor gezondheidsbevordering en het versterken van de sociale cohesie. Er is in Nijmegen een bloeiend sportverenigingsleven, waar het fundament van breedte- en topsport ligt. Er is een aantal grote jaarlijkse evenementen, die niet meer weg te denken zijn uit de (landelijke) sportevenementenkalender. Het aantal mensen dat op eigen initiatief, alleen of in groepsverband, aan sport doet neemt nog steeds jaarlijks toe. De gemeente biedt voor deze sporters vooral een basis, met sportaccommodaties en andere faciliteiten om sport te kunnen beoefenen. Voor mensen voor wie het minder vanzelfsprekend is om aan sportactiviteiten deel te nemen, zijn we actief op het gebied van sportstimulering en met regelingen voor mensen die hierbij een steuntje in de rug nodig hebben.

TOEKOMSTBESTENDIGE ACCOMMODATIES: GOED ONDERHOUDEN EN TOEGANKELIJK

Sport moet voor iedereen toegankelijk zijn en blijven. De continuïteit van het sport- en beweegaanbod staat voorop. Dat betekent dat we extra verhogingen van de tarieven voor sportverenigingen en nieuwe bezuinigingen op sportaccommodaties niet wenselijk vinden.

Om de kwaliteit van sportaccommodaties te garanderen creëren we in de komende jaren een investeringsruimte van ruim €1,6 miljoen voor die situaties waar vervangingsinvesteringen tot problemen leiden, o.a. bij kunstgras voor hockey en voetbal. In een gezamenlijke werkconferentie brengen we met de betrokken sportverenigingen knelpunten en oplossingsrichtingen in beeld. We doen onderzoek naar een mogelijke herinrichting van het sportpark Staddijk en zetten daarvoor €100.000 in.

We realiseren Talent Centraal op het sportpark De Dennen. Met deze breedte- en topsportaccommodatie geven we een impuls aan de ontwikkeling van talentvolle judoka's en turners.

We dragen €800.000 bij in het groot onderhoud van de zwembaden. Om een duurzame exploitatie en zelfbeheer mogelijk te maken, investeren we €300.000 in renovatie van zwembad Dukenburg.

Tennisvereniging Rapiditas is tenslotte al vele jaren op zoek naar een goede locatie om op eigen kosten een overdekte tennishal te bouwen bedoeld voor de wintertraining. Om dit mogelijk te maken gaan we in gesprek met de Radboud Universiteit, Rapiditas en Kolping Dynamo. Er zijn meerdere oplossingen mogelijk. Verdere uitwerking van de ruimtelijke en financiële consequenties is noodzakelijk.

OPEN CLUBS

Naast het ontwikkelen en uitvoeren van het traditionele sportaanbod, zien we dat sportverenigingen steeds vaker betrokken zijn bij maatschappelijke projecten en samenwerken met partners in de wijk. Ook zien we dat sportverenigingen een sport- en beweegaanbod ontwikkelen voor niet-leden. Dit soort initiatieven juichen wij toe. We vinden dat clubs zelf primair verantwoordelijk zijn voor de keuze om al dan niet dit soort initiatieven te ontplooiën. Daarbij zijn we ons ervan bewust dat deze ontwikkelingen een extra belasting geven voor het verenigingskader. Met het concept 'Open Clubs' willen we een impuls geven aan deze initiatieven door sportverenigingen die zich inspinnen om dit soort activiteiten op te zetten te ondersteunen, bijvoorbeeld met de inzet van buurtsportcoaches.

VEILIGHEID: INZET IN DE WIJKEN

Voor het verder verbeteren van de veiligheid zet de coalitie zoveel mogelijk in op preventie. Naast de politie en de gemeente hebben bewoners en ondernemers een belangrijke rol. Een aantal ontwikkelingen zetten we voort. De wijkagenten van Nijmegen worden ingezet in de wijken waar de meeste knelpunten zijn. De Veilig Wijkteams hebben hun nut bewezen. We bevorderen de politie-inzet in wijken waar de burger zich minder veilig voelt dan gemiddeld in Nijmegen. Het veiligheidshuis organiseren we efficiënter; de integrale aanpak in het veiligheidshuis zetten we zo mogelijk ook in voor de nazorg van ex-gedetineerden en ex-verslaafden.

Overlast van jongeren pakken we adequaat aan. Waar mogelijk betrekken we ouders bij de aanpak. Bij (nog aan te leggen) jongerenvoorzieningen is aandacht voor mogelijke overlast noodzakelijk. Repressieve middelen zoals cameratoezicht zetten we in eerste instantie alleen tijdelijk in, met een duidelijke omschrijving van de doelstelling en een evaluatie van het effect. De preventieve maatregelen om het aantal woninginbraken te verlagen en om de brandveiligheid te verhogen, zetten we voort met extra aandacht voor de kamerverhuurbedrijven.

De handel in soft- en harddrugs blijft scherp gescheiden; de Nijmeegse coffeeshops moeten toegankelijk blijven. Bij klachten over drugspannen en wietplantages in de wijk grijpt de politie en zo mogelijk de woningcorporatie direct in. De coalitie is voorstander van een experiment met de gereguleerde teelt van cannabis op kleine schaal. We onderzoeken de mogelijkheden om coffeeshops meer over de stad te verspreiden. De specifieke plek van een coffeeshop is mede afhankelijk van het geldende consumptiepatroon. Voor de huidige coffeeshops geldt dat er in ieder geval in Bottendaal knelpunten zijn. We onderzoeken de mogelijkheden om deze te verplaatsen, met instandhouding van het uitsterfbeleid. Coffeeshophouders stellen we verantwoordelijk voor de overlast die hun bezoekers veroorzaken.

5 Stad die werkt

EEN NIEUW REGIONAAL WERKBEDRIJF

Op het domein werk gaat in 2015 veel veranderen: de komst van de Participatiewet en de komst van een regionaal Werkbedrijf. De Participatiewet betekent een samenvoeging van de wetten Wwb¹³, Wsw¹⁴ en Wajong¹⁵. Er zullen meer mensen een beroep doen op de Participatiewet dan onder de vroegere Wwb, onze verantwoordelijkheid voor en betrokkenheid bij een grotere groep kwetsbare mensen op de arbeidsmarkt neemt daarmee toe. Dit terwijl de rijksmiddelen voor de arbeidsinschakeling afnemen. Er komen nieuwe instrumenten, zoals een loonkostensubsidieregeling en beschut werken. Met de komst van een Werkbedrijf voor het Rijk van Nijmegen spelen we samen met de regiogemeenten in op deze opgave. Het Werkbedrijf investeert in de bedrijfsdienstverlening, de kandidaatsbenadering en de verbindingsfunctie. Bijzondere aandacht zal hierbij worden besteed aan kwetsbare arbeidsmarktdoelgroepen.

Het Werkbedrijf krijgt de opdracht mensen aan werk te helpen en hen te ondersteunen bij het behouden van werk. Om hierin te slagen is werkgelegenheid van groot belang. We constateren dat er begin 2014 in Nederland tegenover elke vacature, zeven werkzoekenden staan. Deze verhouding ontwikkelt zich in de regio Nijmegen ongunstiger dan gemiddeld in Nederland. Daarnaast is er ook sprake van 'kwalitatieve mismatch': het grootste deel van de beschikbare vacatures is voor middelbaar en hoger opgeleid personeel, terwijl de meeste werkzoekenden laagopgeleid zijn. Het opleidingsniveau van mensen is van groot belang om onze ambitie 'mensen aan werk helpen' te laten slagen.

SLUITEND BEROEPSONDERWIJS VOOR KWETSBARE JONGEREN

Nog altijd zijn er jaarlijks zo'n 500 jongeren in de regio Nijmegen die hun opleiding zonder diploma verlaten. We willen ervoor zorgen dat het niet kunnen vinden van een stageplek geen reden is om school zonder diploma te verlaten. Om meer zicht en grip op de problematiek te krijgen kan een meldpunt 'geen stageplek' worden ingezet. Overigens is het ontbreken van een stageplek niet de enige reden voor schooluitval; ook problemen met opleidingskeuze, motivatie en thuissituatie zijn belangrijke oorzaken. Wij maken stevige afspraken met het (V)MBO om schooluitval tegen te gaan en om het beroepsonderwijsaanbod voor kwetsbare jongeren sluitend te laten zijn, zodat er geen jongeren tussen wal en schip vallen. We spreken het beroepsonderwijs actief aan op haar verantwoordelijkheid om de aansluiting met de arbeidsmarkt prioriteit te geven. We zetten onze mogelijkheden in om leren en werken dicht bij elkaar te brengen om zo onze ambitie te kunnen realiseren om mensen, óók aan de onderkant van de arbeidsmarkt, aan werk te helpen. We moeten daarbij wel oog houden voor de realiteit dat we ons beleid uitvoeren in een arbeidsmarkt die niet maakbaar is.

EFFECTIEVE TOELEIDING NAAR WERK, SAMEN MET WERKGEVERS

We stellen samen met het bedrijfsleven, regiogemeenten en onderwijsinstellingen een 'plan voor de arbeid' op. Hierbij betrekken we ook de afspraken in het Sociaal Akkoord, o.a. over extra banen voor kwetsbare mensen op de arbeidsmarkt, dat de sociale partners met het Rijk hebben afgesloten. We zijn daarbij ook alert op verdringing. Ons beleid moet niet leiden tot verlies van banen.

¹³ Wwb: Wet Werk en Bijstand

¹⁴ Wsw: Wet Sociale Werkvoorziening

¹⁵ Wajong: Wet Werk en Arbeidsondersteuning Jonggehandicapten

In Nijmegen wonen momenteel 6.500 mensen die van de bijstand moeten rondkomen. Een groot deel van hen heeft geen werk en slechts een klein deel heeft parttime werk. Er is sprake van dynamiek: zo'n 25% (circa 1.625 klanten) van de bijstandsgerechtigden ging in 2013 uit de bijstand; de instroom is ongeveer 2.000 mensen. Zowel de uitstroom als de instroomredenen zijn zeer divers en zeker niet altijd gerelateerd aan werk of het verlies van werk. Naast de dynamiek in het bestand is er ook een andere kant, namelijk van een grote groep mensen die lange tijd moet rondkomen van de bijstand en er gedurende lange tijd niet in slaagt werk te vinden. We willen mensen perspectief bieden en hen mogelijkheden bieden om zelf hun kansen te vergroten en benutten. We willen mensen ondersteunen en hun eigen initiatieven faciliteren. We doen dit steeds met het doel mensen perspectief op werk te bieden. We geloven hierbij in 'motiveren, meedoen, werken'. Ons uitgangspunt is dat re-integratie plaatsvindt op een werkplek en niet in een spreekkamer. Specifiek zetten we in op de bestrijding van jeugdwerkloosheid, samen met werkgevers.

De effectiviteit van beleid om mensen aan werk te helpen is niet altijd makkelijk inzichtelijk te maken. Er is zowel lokaal als landelijk veel onderzoek gedaan naar de effectiviteit van beleid op dit terrein en naar de vraag welke instrumenten geschikt zijn voor een bepaald type kandidaat. Het Werkbedrijf werkt op basis van deze inzichten en streeft naar een zo hoog mogelijk rendement van de instrumenten voor werkzoekenden.

In de afgelopen jaren hebben we de samenwerking met het bedrijfsleven op het gebied van re-integratie kunnen versterken. Voorzieningen om mensen naar werk toe te leiden zijn niet alleen op de kandidaat gericht, maar gaan gepaard met een concrete werk(ervarings)plek bij een werkgever. Deze beweging, van 're-integratie in de spreekkamer' naar 're-integratie op de werkplek', leidt tot een effectievere inzet van instrumenten en financiële middelen. Het Werkbedrijf gaat deze aanpak in de komende jaren voortzetten en verder ontwikkelen. We bouwen de samenwerking met werkgevers daarin verder uit. We zetten komende bestuursperiode in op een hogere uitstroom uit de bijstand naar werk. Daarvoor zetten we ook het instrument loonkostensubsidie in. Hierbij zoeken we de ruimte op om deze loonkostensubsidie voor een bredere doelgroep dan de wettelijke doelgroep open te stellen, waardoor meer mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt met inzet van een loonkostensubsidie aan de slag kunnen bij werkgevers.

Samen met het bedrijfsleven gaan we verdringingseffecten zoveel mogelijk tegen. Daarnaast zal discriminatie op de arbeidsmarkt hard worden aangepakt. Bij onze afspraken met Ieder1gelijk gaan wij sturen op gerichte inzet op deze prioriteit.

De komst van het werkbedrijf heeft invloed op onze gemeentelijke organisatie en op de verhoudingen van ons college en raad ten opzichte van de uitvoeringsorganisatie Werkbedrijf. De gemeenteraad stelt het beleid vast en MGR¹⁶ en werkbedrijf voeren het lokale beleid uit. Wij hechten aan sturings- en verantwoordingsinformatie vanuit het werkbedrijf naar het bestuur en de deelnemende gemeenten. Dit biedt immers de mogelijkheid om te sturen op onze ambities die wij in dit akkoord verwoorden.

HANDHAVING: VAN TERUGVORDERING NAAR 'NALEVING'

We voeren een evenwichtig handhavingsbeleid bij uitkeringen. Personen die moedwillig en herhaaldelijk proberen om misbruik te maken van gemeenschapsgeld pakken we aan. Maar we gaan investeren in maatregelen aan de voorkant ('de nieuwe poort') om onrechtmatige instroom te voorkomen. We gaan de komende jaren meer nadruk leggen op naleving. Hoe beter onze klanten de regels kennen en naleven,

---

¹⁶ MGR: Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen

hoe minder we aan de achterkant moeten handhaven en terugvorderen. Hoe eerder we bij het niet-naleven of frauderen corrigerend optreden, hoe beter we uitkeringen verstrekken aan de mensen die daar ook recht op hebben. En hoe lager de boetes en terugvorderingsbedragen, hoe hoger de kans is dat boetes en vorderingen ook daadwerkelijk worden betaald. We willen in Nijmegen onze klanten niet veroordelen tot een situatie zonder uitzicht op schuldenvrij zijn, maar mensen actief helpen om zich aan de regels te houden. Vanuit deze gedachte gaan we fors inzetten op meer en betere voorlichting. In onze contacten met klanten zijn we respectvol, hebben we oog voor de positie van de klant en adviseren we helder over wat wel en niet kan. We gaan een nieuw beleidskader 'Naleving' maken dat we voorleggen aan de raad. We zetten geen cameratoezicht in.

ACQUISITIE GERICHT OP BOVEN- ÉN ONDERKANT ARBEIDSMARKT

Onze acquisitie is gericht op het aantrekken van bedrijven die bijdragen aan toekomstbestendige werkgelegenheid om daarmee de economische structuur duurzaam en structureel te versterken, zowel voor de onder- als bovenkant van de arbeidsmarkt. Het onderhouden van een goed relatienetwerk met bedrijven en instellingen in de stad door middel van accountmanagement is essentieel, daarmee krijgen we inzicht in hun kansen, bedreigingen, behoeften, knelpunten en ontwikkelingen. We vergroten onze slagkracht op acquisitie door dit netwerk veel nadrukkelijker in te zetten bij het verzilveren van acquisitiekansen, maar ook voor het behouden van bestaande bedrijven voor de stad.

DIENTVERLENING AAN BEDRIJVEN: MEER AANDACHT VOOR ZZP EN NETWERKBENADERING

Het Bedrijvenloket van de gemeente Nijmegen voorziet in een laagdrempelige brede dienstverlening aan ondernemers in Nijmegen. Van advisering en ondersteuning bij het starten van een bedrijf tot informatieverstrekking over vestigingsmogelijkheden in Nijmegen. Het doel is integrale dienstverlening te leveren aan alle doelgroepen, waaronder ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die een bedrijf willen starten. Het Bedrijvenloket is de centrale ingang voor ondernemers. Door de verbinding van het Bureau Zelfstandigen aan het Bedrijvenloket wordt dit ook een logische ingang voor starters en gevestigde ondernemers die te kampen hebben met dreigend faillissement. Daarmee willen we voorkomen dat ZZP-ers en zelfstandigen, wanneer zij in financiële problemen komen, te laat in de schuldhulpverlening terecht komen.

Dienstverlening hoeft niet alleen uit de gemeente te komen. Steeds vaker zijn er initiatieven vanuit ondernemersnetwerken. Het bedrijvenloket is alert op deze initiatieven en brengt ze ook actief onder de aandacht bij de relevante doelgroepen.

ONDERNEMERSFONDS BLIJFT; ACCENT OP INNOVATIE EN DUURZAAMHEID

Wij vinden het Ondernemersfonds een belangrijk instrument in de samenwerking met het bedrijfsleven. Vanuit het Ondernemersfonds dragen we bij aan de werklocaties waarmee we de bestaande werkgelegenheid en samenwerking op deze locaties koesteren. In samenspraak met de ondernemers in de stad willen we dit fonds nadrukkelijker inzetten als een instrument dat de creativiteit onder ondernemers stimuleert, innovatiekracht bevordert en jeugdwerkloosheid tegen gaat. We sluiten aan bij de economische opgaven zoals verwoord in dit coalitieakkoord. Daarbij richten we ons op duurzame economische effecten. Om ook ZZP'ers en kleine samenwerkingsprojecten te verleiden willen we de toegankelijkheid van het fonds verbeteren. Hierbij denken we aan een lichte procedure en korte doorlooptijd. We zien het ondernemersfonds als een belangrijke impuls voor samenwerking en innovatie bij het bedrijfsleven en bezuinigen hier niet op.

Wanneer werklocaties, zoals bijvoorbeeld het Huis voor de Binnenstad, geïnteresseerd zijn in het opstellen van een Bedrijven Investeringszone (BIZ), waarbij ondernemers op een bedrijventerrein of in een winkelgebied gezamenlijk investeren in activiteiten in de openbare ruimte, ondersteunen wij dat. Alle ondernemers betalen dan mee aan bijvoorbeeld veiligheid, bereikbaarheid en aantrekkelijkheid, waardoor free-riders-gedrag wordt tegengegaan.

In de uitvoering zijn coproductie, cofinanciering en co-creatie belangrijke elementen. Een nieuwe, meer gezamenlijke aanpak biedt mogelijkheden voor het stimuleren van startups, de samenwerking tussen grote bedrijven, het MKB en ZZP'ers, en aan het versterken van de ambachten.

Deze aanpak sluit beter aan bij de huidige tijdsgeest, geïnspireerd op de initiatieven van onderop in de stad; zoals op het Honigterrein. Vanuit deze optiek is heel Nijmegen een werklocatie waar ondernemerschap de ruimte kan krijgen om te bloeien en stad en regio te versterken.

ECONOMISCHE INNOVATIE AGENDA 2020: VAN VISIE NAAR REALISATIE

De economische ontwikkeling van de stad is steeds meer een gezamenlijke opgave van overheid, ondernemers, onderwijs en onderzoek. Innovaties en nieuwe bedrijvigheid realiseren we samen. Nijmegen heeft als sterke punten een hoogopgeleide bevolking, de aanwezigheid van kennisinstellingen, een kritische geest en innovatie. Daarbij is Nijmegen vooral sterk in gezondheidszorg en onderwijs. Daar richten we onze focus op. Waar we kansen zien leggen we dwarsverbanden met sectoren als Semiconductors en Energie en Milieutechnologie en zoeken we verbindingen met andere regio's o.a. Eindhoven en Oss. Dat doen we samen met onze partners in stad en regio, waaronder de Economische Raad Nijmegen, waarbij we binnen projecten ook verbindingen leggen met potentiële partners binnen en buiten onze regio. Via de lijn van innovaties stimuleren we nieuwe bedrijvigheid en daarmee nieuwe en duurzame werkgelegenheid. Samenhangend arbeidsmarkt- en onderwijsbeleid is een randvoorwaarde voor groei en innovatie. We verbreden de arbeidsmarktaanpak naar alle segmenten van de arbeidsmarkt waar zich krapte dan wel werkloosheid voor doet, waarbij we economische ontwikkeling centraal stellen. Daarbij hebben we nadrukkelijk aandacht voor de aansluiting van de onderkant van de arbeidsmarkt. We willen komende jaren concrete resultaten boeken met de Economische Innovatie Agenda. Daarvoor zetten we jaarlijks €250.000 extra in.

NIJMEGEN WERKT SAMEN OVER DE GRENZEN

Nijmegen is een stad in Europa, we investeren in onze relaties over de grens. De samenwerking in Euregio-verband vinden we belangrijk en zetten we door. Wij zijn ons bewust van externe fondsen in Europees verband en benutten deze zo veel als mogelijk bij de belangrijkste speerpunten in ons beleid. We ondersteunen de ontwikkeling van de stedenband Nijmegen-Masaya om niet meer afhankelijk te zijn van structurele gemeentelijke subsidie, ook voor de overige stedenbanden. Wij bouwen de subsidie voor de stedenbanden daarom de komende jaren gefaseerd af. We boeken hier een in vier jaar oplopende bezuiniging van €80.000 in.

REGIONALE SAMENWERKING

We werken op verschillende niveaus samen met andere gemeenten, waar dit nuttig, noodzakelijk en efficiënt is. Op de terreinen van zorg, jeugd en werk zijn de gemeenten in het Rijk van Nijmegen onze samenwerkingspartners. Binnen het kader van de MGR (modulaire gemeenschappelijke regeling) richten

we een nieuw werkbedrijf in. Ook bereiden we ons samen met deze regiogemeenten voor op de nieuwe taken in de Jeugdzorg en AWBZ met ingang van 2015. Op de schaal van de regio Arnhem en Nijmegen werken we samen op de terreinen wonen, mobiliteit en economie. Op economisch terrein kijken we ook naar andere steden en regio's in landsdeel Oost maar ook in Noord-Brabant. We zetten de regionale samenwerking in om complexe taken op een passend schaalniveau efficiënt te kunnen uitvoeren, waarbij het voeren van lokaal beleid ons uitgangspunt blijft. Bij de invulling van bestuurlijke vacatures in de regionale samenwerkingsverbanden ligt het primaat bij de vakinhoudelijk portefeuillehouder.

LOKAAL EN FAIRTRADE AANBESTEDEN

Voor ons inkoopbeleid onderzoeken we de mogelijkheden om, binnen de kaders van de geldende wetgeving, lokale en regionale bedrijven maximaal te stimuleren. We stellen eisen aan onze leveranciers ten aanzien van de betaling van personeel en onderaannemers. De medewerkers, in dienst van de ondernemers en eventuele onderaannemers, werken krachtens de voor de bedrijfstak geldende Collectieve Arbeidsovereenkomst. Waar mogelijk stellen we eisen ten aanzien van de overname van personeel om gedwongen ontslagen, met name aan de onderkant van de arbeidsmarkt, te voorkomen. We realiseren meer mogelijkheden voor regionale aanbieders en ZZP-ers om in te schrijven op opdrachten die wij op de markt zetten. We streven ernaar een 'fairtrade-gemeente' te worden, om zodoende menswaardige en duurzame handel te bevorderen.

6 Financiële paragraaf

6.1 LOKALE LASTEN

Bij de lokale lasten hanteren we twee uitgangspunten: 'sterkste schouders dragen de zwaarste lasten' en 'de gebruiker betaalt'. De keuzes voor de komende jaren zijn op deze uitgangspunten gebaseerd. Dit betekent dat we gebruikers van woningen en bedrijfspanden bij de lokale lasten ontzien en in de komende jaren geleidelijk lasten verschuiven van gebruikers naar eigenaren van woningen en bedrijfspanden.

Rioolheffing

Wij vinden dat de maximale WOZ-waarde (aftoppingsgrens) waarover rioolheffing wordt berekend aan herziening toe is. Daarom gaan wij deze geleidelijk verhogen naar €10 miljoen.

Binnen de financiële kaders van het Gemeentelijke Riolerings Plan zien we nog twee technische aanpassingen. De eerste aanpassing betreft het betrekken van de toename van de woningaantallen in de berekening. Het tweede is de aanpassing vanuit het verlagen van de rekenrente van investeringen. Dit resulteert in een structureel voordeel van €700.000.

Met deze drie aanpassingen ontstaat er ruimte binnen het GRP om ook de kapitaallasten voor de uitbreidingsinvesteringen in de Waalsprong hieronder te brengen. We laten het riooltarief dus ongemoeid, maar we hoeven niet meer vanuit de algemene middelen bij te dragen aan de kosten van het rioolstelsel.

Verschuiving afvalstoffenheffing naar OZB-woningen

Wij vinden dat de lasten van huurders relatief meer zijn toegenomen. Daarom willen wij binnen de mogelijkheden van de gemeentelijke woonlasten de lasten voor deze groep zoveel mogelijk verlichten. Concreet doen wij dit door de afvalstoffenheffing af te schaffen en deze te verschuiven naar de OZB-woningen. Dit realiseren we in een termijn van 3 jaar met ingang van 2015.

Per saldo verlichten wij hiermee de lasten voor de huurders. De woonlasten voor eigenaar bewoners van goedkope woningen daalt daardoor. De prijs van de groene zak blijft 93 ct.

Door het afschaffen van de afvalstoffenheffing is er geen noodzaak meer om een budget voor kwijtschelding op te nemen. Hiermee besparen we uiteindelijk €600.000. Daarnaast verminderen we bureaucratie vanwege het afschaffen van de afvalstoffenheffing.

Verschuiving OZB gebruikersdeel naar eigenarendeel van bedrijven

We verschuiven in deze coalitieperiode geleidelijk het gebruikersdeel van de OZB voor bedrijfspanden van huurder naar eigenaar. Voor de eigenaar die tevens gebruiker is van een bedrijfspand levert dit geen verandering in de lasten op. Als eigenaren de OZB niet doorbelasten aan huurders levert de verschuiving een lastenverlichting op voor huurders van bedrijfspanden (veelal MKB-ers). Deze verschuiving is daarnaast te zien als een efficiëncyslag (één aanslag in plaats van twee) en is een effectieve prikkel om leegstand

tegen te gaan. De maatregel levert een structurele meeropbrengst op van €500.000 doordat bij leegstand de OZB-opbrengst niet wegvalt. De beoogde verschuiving voeren we geleidelijk door vanaf 2016. Nog in 2014 bespreken we een voorstel voor deze verschuiving, waarbij aandacht is voor alle aspecten die hiermee samenhangen.

Op beide verschuivingsvoorstellen worden nog nadere voorstellen voor de raad voorbereid. Deze voorstellen worden voorzien van extern juridisch advies, in het bijzonder over het tempo van de verschuivingen.

6.2 INANCIIEEL TOTAALBEELD

<i>bedragen *€1.000,-</i>	2015	2016	2017	2018
Stand primitieve begroting 2014 - 2017	-87	-823	1.187	1.187
Bestaand beleid	1.232	958	1.169	1.352
UITGANGSPUNT COALITIEBESPREKINGEN	1.145	135	2.356	2.539
Zorgzame stad	-1.573	-1.923	-1.923	-1.923
Woon en groeistad	-370	-320	-320	-320
Binnenstad	-150	-150	-150	-150
Duurzame stad en wijken	-370	-1.090	-1.110	-980
Stad die werkt	-230	-210	-190	-170
Financieel	1.550	2.140	2.171	2.388
Totaal coalitiemaatregelen	-1.143	-1.553	-1.522	-1.155
FINANCIIEEL BEELD	2	-1.418	834	1.384

OMSCHRIJVING; bedragen * €1.000,-	2015	2016	2017	2018
ZORGZAME STAD				
Minder eigen bijdragen lage inkomensgroep	-822	-822	-822	-822
Dekking uit Wtcg	822	822	822	822
Gratis OV 65+ voor €10,-	-450	-800	-800	-800
Minimabeleid schuldhelpverlening	0	-500	-500	-500
Minimaregeling, ontwikkeling	-500			
Jongerenwerk	-200	-200	-200	-200
Noodopvang uitgeprocedeerde asielzoekers	-60	-60	-60	-60
Welzijn ouderen	-100	-100	-100	-100
Onderzoeksopdracht jeugd deels verlagen	-100	-100	-100	-100
Diversiteit en interculturalisatie	-133	-133	-133	-133
Iedereen gelijk	-30	-30	-30	-30
Totaal	-1.573	-1.923	-1.923	-1.923
WOON EN GROEISTAD				
Huurteams	-40	-40	-40	-40
Verleden verbeeld	-100	-100	-100	-100
Joris-Ivenscollectie	-20	-20	-20	-20
Huis van de Geschiedenis	-100	-100	-100	-100
Kunstbus	-50	-50	-50	-50
ACN	-15	-15	-15	-15
Terugdraaien bezuiniging amateurkunst	-35	-35	-35	-35
Stroomlijning cultuuractiviteiten	40	40	40	40
N1	-50	0	0	0
Totaal	-370	-320	-320	-320
BINNENSTAD				
Parkeren inkorten betaaltijden van 23 naar 21	-250	-250	-250	-250
Afschaffen tarief 'rustige' koopzondag	-150	-150	-150	-150
Bezuiniging budget Citymarketing	250	250	250	250
Totaal	-150	-150	-150	-150
DUURZAME STAD EN WIJKEN				
Duurzaamheid	-500	-600	-600	-600
Groene linten	-200	-300	-300	-300
Budget verkeersmaatregelen	250	250	250	250
Bibliotheken	-300	-300	-300	-300
Woensdagmiddag openstelling Meijhorst	-25	-25	-25	-25
Terugdraaien bezuiniging beheer wijkspeeltuinen	-75	-75	-75	-75
Bevriezing horecaprijzen	-20	-40	-60	-80
Deregulering en vermindering admin. Lasten	0	0	0	150
Naar voren halen bezuiniging Openbare ruimte	500	0	0	0
Totaal	-370	-1.090	-1.110	-980
STAD DIE WERKT				
Innovatie agenda	-250	-250	-250	-250
Vermindering subsidie stedenbanden	20	40	60	80
Totaal	-230	-210	-190	-170
FINANCIEEL				
Verlaging structurele voeding saldireserve vanuit de begroting	1.000	1.424	1.438	1.438
Beperking onderzoeksopdracht Cultuur	0	-350	-350	-350
Lokale lasten riool	350	500	650	700
Lokale lasten verschuiving afval	200	400	600	600
Lokale lasten gebruikers naar eigenaren	0	166	333	500
Verruiming investeringsruimte vanaf 2017	0	0	-500	-500
Totaal	1.550	2.140	2.171	2.388
TOTAAL	-1.143	-1.553	-1.522	-1.155

6.3 TOELICHTING BIJ FINANCIËEL BEELD

Zorgzame stad

*Minder eigen bijdragen lage inkomensgroep/dekking uit Wtcg*¹⁷: We passen de eigen bijdrage systematiek in de Wmo aan en we hanteren hierbij de inkomensgrens die geldt voor de zorgtoeslag. Bij de zorgtoeslag wordt uitgegaan van een inkomensgrens ter hoogte van €28.482. We zetten hiervoor een deel in van de middelen die we van het Rijk krijgen in verband met afschaffing van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en Compensatie Eigen Risico (CER).

'Gratis' Openbaar Vervoer 65+ voor €10: In 2015 zetten we het beleid voort van een eigen bijdrage van €22,50. Vanaf 2016 maken we openbaar vervoer voor 65+ goedkoper door een bescheiden eigen bijdrage te vragen van €10.

Minimabeleid schuldhulpverlening: We breiden de activiteiten binnen het armoedebeleid uit. Daarbij leggen we de focus op kinderen, chronisch zieken, gehandicapten en ouderen en op schuldhulpverlening.

Minimaregeling: We onderzoeken de mogelijkheden om een brede minimaregeling met een ruim bereik in te voeren.

Jongerenwerk: We zetten extra middelen in voor jongerenwerk in de wijken ter voorkoming van zwaardere problematiek bij jongeren. Onze aandacht gaat vooral uit naar Nijmegen-noord en de andere wijken waar ondersteuning hard nodig is.

Noodopvang uitgeprocedeerde asielzoekers: We maken structureel geld vrij om voor uitgeprocedeerde asielzoekers noodopvang te creëren en geneesmiddelen te betalen.

Welzijn ouderen: Ondanks de verandering in de zorg en bezuinigingen van het Rijk ondersteunen we de ouderen om te kunnen blijven deelnemen aan de samenleving. We zorgen voor voldoende aanbod van dagopvang in de wijken.

Onderzoeksopdracht jeugd deels verlagen: Wij vinden investeren in jeugd en jeugdwerk belangrijk. Daarom verlichten wij de taakstelling daarop met €100.000.

Diversiteit en interculturalisatie: We vinden het belangrijk dat organisaties die zorg en ondersteuning bieden in Nijmegen mensen uit verschillende culturen en mensen met verschillende geaardheid in dienst hebben. Daarom maken we, bij inkoop of subsidiëring, expliciete afspraken over interculturalisatie en diversiteit in de zorg.

Ieder1 gelijk: We draaien de bezuiniging uit de Perspectiefnota 2014 op het bureau Ieder1 gelijk grotendeels terug. Hiermee krijgt het bureau weer de mogelijkheid haar adviserende en voorlichtende rol te vervullen en gaat het bureau zich ook richten op de bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt.

---

¹⁷ WTCG: Wet Tegemoetkoming Chronisch Zieken en Gehandicapten

Woon- en groeistad

Huurteams: We zetten structureel €40.000 extra in voor de huurteams. Jaarlijks ondersteunen zij huurders en zorgen zij voor flinke huurbesparingen. Huren blijven hierdoor mede betaalbaar.

Verleden verbeeld: We zetten structureel €100.000 in voor de voortzetting van de visualisering van de cultuurhistorie in de stad.

Joris Ivenscollectie: Om het behoud van de Joris Ivenscollectie te waarborgen, stellen wij structureel €20.000 beschikbaar aan de Joris Ivens-stichting.

Huis van de Geschiedenis: We investeren structureel €100.000 in het voortbestaan van het Huis van de Geschiedenis in combinatie met maatschappelijke initiatieven en financieringsmogelijkheden vanuit de stad, zoals sponsoring en inzet van vrijwilligers.

Kunstbus: We blijven investeren in kunst- en cultuureducatie voor de jeugd. Met de herinvoering van de Kunstbus a €50.000 per jaar brengen we de jongste groepen van de basisschool naar musea en voorstellingen.

Architectuur Centrum Nijmegen (ACN): Door de structurele bijdrage van €15.000 herstellen wij de jaarlijkse subsidie aan het ACN.

Terugdraaien bezuiniging amateurkunst: Door het terugdraaien van deze bezuiniging van €35.000 kunnen amateurclubs weer rekening op een bijdrage van de gemeente. Hierdoor stimuleren we de culturele reuring en verhogen we de cultuurparticipatie in de stad.

Stroomlijning cultuuractiviteiten: Door stroomlijning van verschillende cultuuractiviteiten kunnen we een beperkte bezuiniging van €40.000 structureel doorvoeren.

N1: In 2015 ondersteunen we de lokale omroep N1 met een eenmalige bijdrage van €50.000.

Binnenstad

Betaald avondparkeren van 23.00 uur naar 21.00 uur: We brengen het betaald parkeren in de avonduren terug van 23.00 naar 21.00 uur.

Afschaffen tarief 'rustige' koopzondag: Betalen voor parkeren op zondag beperken we tot twee koopzondagen per maand. Ten aanzien van het aantal koopzondagen per maand zal de verordening worden aangepast. Dit heeft geen gevolgen voor de supermarkten in de wijken.

Budget citymarketing: Binnen de totale context van citymarketing vinden wij het realistisch dat andere programma's meebetalen aan promotie van de stad. We boeken een bezuiniging van €250.000 in.

Duurzame stad en wijken

Duurzaamheid: We zetten structureel €600.000 extra geld in voor diverse duurzaamheidsmaatregelen, zoals de pre-regeling voor zonnepanelen, ter voorkoming van energiearmoede en extra inzet voor warmtenet en windenergie.

Groene linten: We kiezen voor een divers groenbeleid: we planten eetbaar groen, starten met het 10.000 bomenplan en we leggen groene linten aan ter bevordering van de biodiversiteit. We zetten hiervoor €300.000 structureel in.

Budget verkeersmaatregelen: In de afgelopen jaren is veel infrastructuur ontworpen en zijn veel projecten en verkeersmaatregelen uitgevoerd. Daarom vinden we het acceptabel om op het budget verkeersmaatregelen een bezuiniging door te voeren van €250.000.

Bibliotheken: We zetten extra geld in voor kwalitatieve verbetering van de bibliotheekvoorzieningen in, met een goede spreiding, toegankelijk en passend bij de wensen en behoeften in de verschillende wijken en buurten in de stad en versnelling van bibliotheek op school. We verhogen het budget structureel met €300.000.

Woensdagmiddag openstelling Meijhorst: We maken het weer mogelijk om op de woensdagmiddag gebruik te maken van de dienstverlening in het Steunpunt Stadswinkel in de Meijhorst.

Terugdraaien bezuiniging beheer wijkspeeltuinen: We draaien de bezuiniging op het beheer van de speeltuinen van €75.000 uit de Perspectiefnota 2014 terug.

Bevriezing horecaprijzen: De komende coalitieperiode bevroren we de horecaprijzen voor drankconsumpties in de wijkcentra en voorzieningenharten. We nemen hiervoor een bedrag olopend naar €80.000 structureel op aan dekking.

Deregulering en vermindering administratieve lasten Veiligheid: Deze bezuiniging van €150.000 structureel m.i.v. 2018 is gekoppeld aan meer risicogestuurde handhaving in het fysiek veiligheidsdomein door de brandweer.

Openbare ruimte: Bij de Perspectiefnota 2014 is besloten om het actief burgerschap te stimuleren bij het onderhouden van het openbaar groen en verharding. Aanvullend verlagen we het onderhoudsniveau op onderhoud groen, open verharding en reiniging. Dit levert in 2015 een bezuiniging op van €3 ton en vanaf 2016 een bezuiniging van €800.000. Wij achten het realistisch om in 2015 het oorspronkelijke bezuinigingsbedrag te verhogen met €500.000.

Stad die werkt

Innovatie agenda: We investeren in samenhangend arbeidsmarkt- en onderwijsbeleid als randvoorwaarde voor groei en innovatie. Dit doen we samen met ondernemers, onderwijs en onderzoekinstellingen. We trekken hiervoor €250.000 structureel extra uit.

Vermindering subsidie stedenbanden: We schaffen de subsidie aan de stedenbanden stapsgewijs af, en boeken daarvoor een bezuiniging in, oplopend naar structureel €80.000.

Financieel

Verlaging structurele voeding weerstandsvermogen vanuit de begroting:

Wij vinden het belangrijk dat we voldoende weerstand hebben om risico's op te vangen. Daarom blijven we vasthouden aan een verhouding tussen ons weerstandsvermogen en risico's van 1:1. Deze verhouding bereiken we zo snel mogelijk, maar in ieder geval aan het eind van deze coalitieperiode.

We hebben ook de ontwikkeling van het weerstandsvermogen nader bekeken en zien mogelijkheden om voorgenomen bijdragen uit te stellen. Daarnaast hebben we actuele ontwikkelingen meegenomen en treffen we twee noodzakelijke voorzieningen.

Al deze ontwikkelingen maken dat wij ook met een lagere structurele voeding uit de begroting in deze bestuursperiode op de verhouding 1 komen. We zetten daarom een deel van de structurele voeding in om ruimte te geven aan onze ambities. Deze ruimte loopt op van €1 miljoen in 2015 naar €1,4 miljoen structureel.

Rioolheffing:

Wij vinden dat de maximale WOZ-waarde (aftoppingsgrens) waarover rioolheffing wordt berekend aan herziening toe is. Daarom gaan wij deze geleidelijk verhogen naar €10 miljoen.

Binnen de financiële kaders van het Gemeentelijke Riolerings Plan zien we nog twee technische aanpassingen. De eerste aanpassing betreft het betrekken van de toename van de woningaantallen in de berekening. Het tweede is de aanpassing vanuit het verlagen van de rekenrente van investeringen.

Met deze drie aanpassingen ontstaat er ruimte binnen het GRP om ook de kapitaallasten voor de uitbreidingsinvesteringen in de Waalsprong hieronder te brengen. We laten het riooltarief dus ongemoeid, maar hoeven niet meer vanuit de algemene middelen bij te dragen aan de kosten van het rioolstelsel.

Verschuiving afvalstoffenheffing naar OZB-woningen:

Wij vinden dat de lasten van huurders relatief meer zijn toegenomen. Daarom willen wij binnen de mogelijkheden van de gemeentelijke woonlasten de lasten voor deze groep zoveel mogelijk verlichten. Concreet doen wij dit door de afvalstoffenheffing geleidelijk af te schaffen en deze te verschuiven naar de OZB-woningen. Dit realiseren we in een termijn van 3 jaar.

Per saldo verlichten wij hiermee de lasten voor de huurders. Per saldo blijven de gemeentelijke woonlasten voor de eigenaar-bewoner gelijk.

Door het afschaffen van de afvalstoffenheffing is er geen noodzaak meer om een budget voor kwijtschelding op te nemen. Hiermee besparen we uiteindelijk €600.000.

Verschuiving OZB gebruikersdeel naar eigenarendeel van bedrijven

We verschuiven in deze coalitieperiode geleidelijk het gebruikersdeel van de OZB voor bedrijfspanden van huurder naar eigenaar. Dit realiseren we in drie jaar met ingang van 2016. We realiseren hiermee een structurele meeropbrengst van €500.000 per jaar.

6.4 INVESTERINGSAGENDA

Investerings

<i>bedragen *€1.000,-</i>	2015	2016	2017	2018
Modernisering GBA			200	100
Tunnel westzijde Spoorzone		1.000	1.500	
Cultuurspinnerij	500			
Asbest inventarisatie en sanering	600	300	300	300
Ingrepen cultuurhistorische panden	250	250	250	250
Skæve Huse 2 ^e locatie			650	
NUNN renovatie	100			
Sportpark Staddijk	100			
Meerjaren renovatie zwembaden	500	200	200	200
Kunstgras hockeyvelden	219	25	674	264
Renovatie sporthal Meijhorst		1.000		
Kunstgras voetbalvelden		175		337
Bloemerstraat	500			
WC De Brack	100			
Aanpassing wijkaccommodaties i.v.m. Wmo	200			
Kinderboerderij Kobus	300			
KKP Vereniging	400			
Waalbrug fiets- en busbaan		5.000		
Fietsvriendelijke maatregelen		5.000		
Stationsplein	3.000			

6.5 TOELICHTING BIJ INVESTERINGSAGENDA

Verruiming investeringsruimte: Vanuit de huidige begroting is de beschikbare investeringsruimte onvoldoende om al onze investeringsambities uit te voeren. Daarom gaan we de beschikbare investeringsruimte met €5 miljoen verhogen. Dit doen we door vanaf 2017 structureel €5 ton toe te voegen aan de kapitaallasten.

Modernisering GBA: Landelijk is het project modernisering GBA opgestart. Invoering van het systeem is voorzien in 2017 en 2018. Hiermee is een investering gemoeid van €300.000.

Tunnel Westzijde Spoorzone: Wij gaan de bereikbaarheid aan de westzijde van Nijmegen CS verbeteren door het realiseren van een extra uitgang van de voetgangerstunnel. Dit doen wij samen met Prorail. Wij dragen vanuit de gemeente hier €2,5 miljoen aan bij.

Asbest inventarisatie en sanering: De kosten van asbestsanering van ons gemeentelijk vastgoed gaan de regulier beschikbare middelen te boven. Daarom maken we hier de komende 4 jaar extra middelen voor vrij. Het eerste jaar zetten we €600.000 in om ook de nodige inventarisaties te doen. De drie jaar daarna €300.000.

Ingrepen cultuurhistorische panden: Voor renovatiewerkzaamheden van onder andere de beelden Latijnse school, de restauratie van de Muurschilderingen Valkhofkapel, de vochtproblematiek in de kelders van de Kanunnikenhuisjes en de kapconstructie Glashuis 4 stellen wij in onze coalitieperiode jaarlijks €250.000 beschikbaar.

Skaeve Huse 2^e locatie: In aansluiting op de afspraken in het Stedelijk Kompas realiseren we de tweede locatie van Skaeve Huse in Nijmegen Noord. We zetten hiervoor €650.000 in.

NUNN renovatie: Deze investering betreft een verbouwing aan een door de gemeente gehuurd pand. Conform de huurovereenkomst dienen wij als huurder mee te betalen aan de renovatie.

Sportpark Staddijk: We stellen in 2015 €100.000 beschikbaar voor onderzoek naar de herinrichting van het Sportpark Staddijk.

Meerjaren renovatie zwembaden: We investeren in renovatie en vervangingswerkzaamheden over meerdere jaren, voornamelijk in zwembad West. We investeren €300.000 in Zwembad Dukenburg voor een betere exploitatie.

Kunstgras hockeyvelden: Naast de voetbalvelden zijn ook de hockeyvelden belangrijk voor het sportaanbod. Voor de vervanging van de toplaag en/of onderbouw van kunstgras hockeyvelden stellen we in 4 fases middelen beschikbaar.

Renovatie sporthal Meijhorst: We kiezen voor renovatie en verduurzaming van het gebouw als alternatief voor nieuwbouw. Het betreft vooral renovatie van de kleedkamers.

Kunstgras voetbalvelden: Om de kwaliteit van de voetbalaccommodaties te garanderen bieden we ruimte om vervangingsinvesteringen te doen.

Bloemerstraat: Voor de herinrichting van de Bloemerstraat stellen we €500.000 beschikbaar.

Wijkcentrum De Brack in Lindenholt Noord: We maken het wijkcentrum aantrekkelijker door de entree van het gebouw te verplaatsen. Hierdoor krijgt het gebouw een meer open karakter, waardoor huurders en bewoners de weg naar het gebouw beter kunnen vinden.

Aanpassing wijkaccommodaties i.v.m. Wmo-wetgeving: We stellen €200.000 beschikbaar om wijkaccommodaties aan te passen volgens de nieuwe Wmo-wetgeving.

Kinderboerderij Kobus: We realiseren een nieuwe voorziening voor de kinderboerderij. De huidige ruimte heeft een tijdelijk gedoogkarakter en voldoet niet aan de ARBO-eisen.

KKP-Vereeniging: In 2015 stellen we €400.000 beschikbaar om de renovatiewerkzaamheden bij de Vereeniging door te zetten.

Waalbrug Fiets- en Busbaan: In 2016 staan onderhoudswerkzaamheden gepland aan de Waalbrug door Rijkswaterstaat. In aansluiting daarop investeren we in een busbaan en een tweezijdig fietspad aan de westzijde van de Waalbrug.

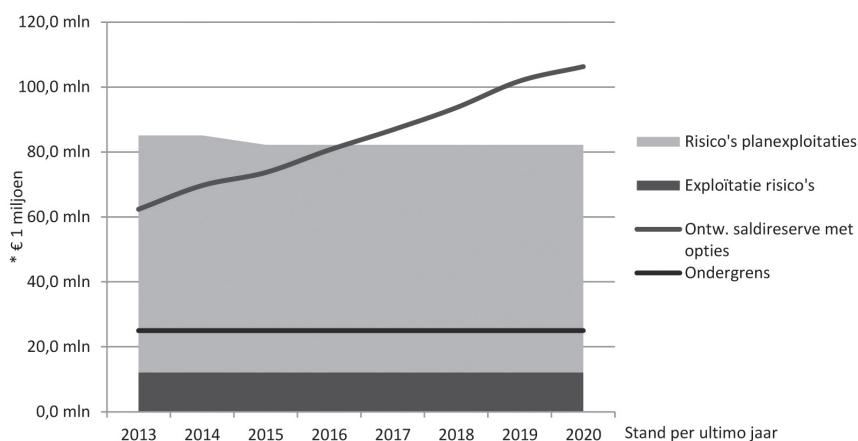
Fietsvriendelijke maatregelen: Voor de verbetering van fietspaden, aanleg van fietssnelwegen, aanpakken van kruispunten en het aanleggen van fietsvriendelijke verkeersdrempels stellen we €5 miljoen beschikbaar.

Stationsplein: Het stationsgebied wordt in de komende jaren aan beide zijden verbeterd. Voor de herinrichting van het Stationsplein stellen we €3 miljoen beschikbaar.

6.6 WEERSTANDSVERMOGEN

Als ondergrens voor de saldireserve hanteren we een grens van €25 miljoen. Dat komt neer op een bedrag van €150 per inwoner. Wij streven naar een verhouding van minimaal 1 tussen weerstandsvermogen en risico's, te bereiken uiterlijk voor het einde van de nieuwe raadsperiode. We kiezen ervoor om de voeding vanuit de exploitatiebegroting naar de saldireserve te verlagen. Ook voeren we een aantal maatregelen door, zoals het evenredig over de tijd verdelen van bijdragen uit de saldireserve aan Waalsprong en Waalfront. Door deze combinatie van maatregelen bereiken we reeds in 2017 de verhouding van 1 tussen weerstandsvermogen en risicoprofiel.

bedragen *€1.000,-	2014	2015	2016	2017	2018
Stand saldireserve 1 januari	62,4	69,7	73,7	80,5	86,6
Bestaande mutaties	-1,5	-7,4	10,5	9,8	10,3
Rekeningresultaat 2013	0,7				
Onderuitputting kapitaallasten 2014	4,0				
Primitief resultaat begroting 2014	2,7				
Verschuiven bijdrage Waalfront	3,0	6,0	-1,2	-1,2	-1,2
Verschuiven bijdrage Waalsprong		6,4	-1,0	-1,1	-1,1
Minder structurele voeding (excl. besp. rente)		-1,0	-1,4	-1,4	-1,4
Treffen voorz. Vlierstraat	-2,0				
Aanvullen voorz. Bergerden	-2,0				
RSI storten in saldireserve	2,4				
Stand saldireserve ultimo	69,7	73,7	80,5	86,6	93,2
Ontwikkeling risicoprofiel	82,2	82,2	82,2	82,2	82,2

6.7 FINANCIËLE SPELREGELS

Aanvullend op geldende wet- en regelgeving in Gemeentewet, Besluit Begroting en Verantwoording en Financiële verordening zijn financiële spelregels opgenomen, die sturend zijn voor het financieel beleid en de uitvoering. Deze spelregels zijn geactualiseerd en aangepast.

Deze spelregels beogen een richtinggevende werking te hebben op de handelingswijze bij inhoudelijke en financiële vraagstukken. Voor de komende coalitieperiode stellen we de volgende spelregels voor.

1 | Structureel sluitende begroting

De meerjarenbegroting moet structureel sluitend zijn. Het laatste jaar van de vier jaarschijven is altijd structureel sluitend. Tekorten in de voorliggende jaren worden slechts bij hoge uitzondering gedekt uit reserves of lastenverzwaringen.

2 | Behoedzame en reële ramingen

Bij het begroten gaan we uit van behoedzame en reële ramingen. De raming van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds voor een begrotingsjaar baseren wij op de Meicirculaire van het voorafgaande jaar.

Bij de begrotingsbehandeling informeren wij de raad over de effecten uit de Septembercirculaire, zodat de raad hier rekening mee kan houden. Tussentijdse mutaties in de hoogte van de algemene uitkering verrekenen wij incidenteel met het begrotingssaldo en waar nodig de saldireserve.

Bijstelling van specifieke, incidentele geldstromen van rijk of provincie verrekenen wij direct met de specifieke, incidentele uitgaven die hier tegenover staan.

3 | Indexering

We hanteren het uitgangspunt dat de prijspeilaanpassing budgettair neutraal verloopt. De lastenuitzetting wordt 'betaald' uit de prijspeilaanpassing van het gemeentefonds en het verhogen van gemeentelijke tarieven. Ieder jaar verwerken we de prijsstijgingen in de begroting, door de bedragen in de begroting te indexeren. We gebruiken daarvoor de volgende indicatoren uit het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Planbureau (CPB):

- de gemiddelde prijsmutatie van door de overheid aangekochte goederen en diensten
- de gemiddelde salarisontwikkeling binnen de overheid
- de ontwikkeling van sociale premies en pensioenbijdrage voor de werkgever
- de Consumentenprijsindex (CPI) als maat voor de geldontwaarding, die wordt bepaald door kostenstijgingen en kostendalingen over alle sectoren van de economie.

Op basis van deze cijfers uit het CEP bepalen we indexeringspercentages voor de loonsom, voor de materiële lasten, voor de subsidies en voor de gemeentelijke tarieven.

De indexeringspercentages van de loonsom en de materiële lasten bepalen we op basis van bovenstaande objectieve indicatoren van het CEP. We houden daarbij rekening met de verwachte kostenontwikkeling van het begrotingsjaar (t) en een eventuele nacalculatie over het voorafgaande jaar (t-1) van het CEP.

Voor het bepalen van het indexeringspercentage voor subsidies hanteren we standaard een mengpercentage. Dit mengpercentage is gebaseerd op de index van materiële kosten en de index voor de loonsom in de verhouding een derde – twee derde.

De gemeentelijke OZB-inkomsten waarop de tarieven zijn gebaseerd laten we jaarlijks toenemen op basis van de gemeentelijke kostenstijging. Ook hiervoor hanteren we het mengpercentage een derde index materiële kosten en twee derde index loonsom. De uitwerking van deze uitgangspunten vindt jaarlijks plaats bij de vaststelling door de gemeenteraad van het financieel begrotingskader bij de Perspectiefnota.

4 | Structurele uitgaven worden structureel gedekt

Tegenover structurele uitgaven kunnen geen incidentele inkomsten of incidentele meevallers staan. Uit de post 'Onvoorzien' worden géén structurele uitgaven gedaan.

5 | Tegenvallers binnen programma's opvangen

Tegenvallers door hogere lasten of lagere baten dienen door verlaging van lasten binnen programma's te worden opgevangen.

De inzet van hogere baten wordt integraal afgewogen binnen het college. Het college doet over de inzet daarvan voorstellen aan de raad. Als principe hanteren we dat leges kostendekkend moeten zijn.

6 | Integrale afweging

De raad weegt wensen voor nieuw beleid tegen elkaar en tegen de beschikbare financiële beleidsruimte af bij de Stadsbegroting in het najaar.

De Perspectiefnota in het voorjaar biedt inzicht in de ontwikkeling van de financiële beleidsruimte en in de wensen voor nieuw beleid. Besluitvorming en inpassing in de begroting vindt plaats bij de begrotingsbehandeling in het najaar.

Via Voorjaarsnota, Najaarsnota en Jaarrekening worden geen besluiten genomen over het uitvoeren van nieuw beleid.

7 | Oud voor nieuw

In geval het college of de raad een voorstel doet om extra geld uit te geven op een ander moment dan bij de integrale afweging, moet solide dekking worden aangewezen. Tenzij er sprake is van externe dekking, moet in het voorstel aangegeven worden welk bestaand beleid moet worden geschrapt of verminderd. Een beroep op een verwacht positief rekeningsaldo of een waarschijnlijk begrotingsoverschot is geen acceptabele dekking.

De raad kan richtinggevende opdrachten geven aan het college om bij de voorbereiding van de begroting rekening te houden met belangrijke wensen ten aanzien van beleidsprioriteiten en de financiële inpassing daarvan.

8 | Investerings

Bij de investeringen maken we onderscheid in specifieke investeringen, investeringen met eigen dekking en bulkinvesteringen. Bij de planning van specifieke investeringen houden we rekening met een onderzoeksfase, voorbereidingsfase en een realisatiefase. Bulkinvesteringen zijn jaarlijks terugkerende budgetten voor bedrijfsinvesteringen, aanpassingen in gemeentelijke accommodaties en woonomgevingsverbeteringen. Uitgangspunt voor het investeringsvolume is een constant kapitaallastenniveau in de exploitatie (programma's) en de jaarlijkse toevoegingen uit de areaalontwikkeling. Het kader investeren & waarderen, activeren en afschrijven activa is in 2013 opnieuw door de raad vastgesteld. In deze nota wordt de hele investerings-systematiek uitvoerig beschreven.

Vrijval in investeringen wordt niet in de exploitatiesfeer ingezet. Als een investering niet in het geplande jaar wordt gerealiseerd, worden sinds 2012 de vrijvallende kapitaallasten toegevoegd aan de saldireserve totdat deze het gewenste niveau van weerstandsvermogen heeft bereikt (zie punt 10). Nadat dit niveau is bereikt, worden de vrijvallende kapitaallasten gestort in de Reserve Strategische Investerings. Deze reserve koppelen we aan de HOV. Daartoe ontvangt de raad een voorstel.

9 | Reservepositie

Saldireserve en weerstandsvermogen

De saldireserve diende tot 2013 ter dekking van de risico's en om incidentele exploitatietekorten binnen de begroting op te vangen (begrotingsrisico's). Bij het vaststellen van de Stadsrekening 2012 is besloten de Algemene Bedrijfsreserve voor risico's in de planexploitaties te integreren met de saldireserve.

Daarmee is de saldireserve de algemene buffer geworden voor alle risico's die de gemeente loopt. Spelregels rondom risicobeheersing en weerstandsvermogen zijn opgenomen in de kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen van oktober 2013.

Als ondergrens voor de saldireserve hanteren we een grens van €25 miljoen. Dat komt neer op een bedrag van €150 per inwoner, wat naar de maat van de Provincie een voldoende niveau is. Komt de saldireserve daaronder dan worden direct maatregelen genomen om weer boven die grens te komen.

Twee keer per jaar - bij jaarrekening en begroting - wordt de noodzakelijke omvang van de saldireserve op basis van een actuele risico-inventarisatie en risicoweging beoordeeld en zo nodig aangepast. Er is geen bovengrens van de saldireserve afgesproken.

Wij bereiken een verhouding van minimaal 1 tussen weerstandsvermogen en risico's, uiterlijk voor het einde van de nieuwe raadsperiode.

Wordt deze grens (factor 1) overschreden, dan vindt een afweging plaats voor de bestemming. Daarnaast is het bereiken van deze grens het moment dat vrijvallende kapitaallasten niet meer automatisch in de saldireserve worden gestort, maar in de Reserve Strategische Investerings (HOV-doel, zie punt 8).

Wmo- en Participatiereserve

Met ingang van 2015 stellen we twee specifieke reserves in: de Wmo reserve en de Participatiereserve. Beide reserves worden gevoed indien middelen tijdelijk overblijven bij de uitvoering van de taken die we als gemeente erbij krijgen op het terrein van de jeugdzorg, AWBZ en in het kader van de participatiewet. Deze middelen komen de eerstkomende jaren via het Deelfonds Sociaal binnen de gemeentefondsuitkering tot ons. Voordelen en nadelen binnen de programma's Zorg en Welzijn (Wmo reserve) en Werk en Inkomen (Participatiereserve) die gerelateerd zijn aan de doelen en doelgroepen van het Sociaal Deelfonds worden in eerste instantie gestort en opgevangen binnen deze twee te creëren reserves.

10 | Wijzigingen binnen financiële kaders

Bestemming van niet voorziene voordelen in de exploitatie gedurende het jaar (bij Voorjaarsnota en Najaarsnota) worden expliciet ter besluitvorming aan het college voorgelegd.

Gezien de financiële risico's die we lopen en onzekere toekomstige ontwikkelingen, willen we behoedzaam om blijven gaan met financiële mee- en tegenvallers. Daarom blijven wij ons inspannen om ons bestaande financiële beleid zorgvuldig na te leven en jaarlijks bij de jaarrekening een zo gunstig mogelijk financieel resultaat te behalen. Dat houdt in een kostenbewuste houding en bijbehorend gedrag.

Daarmee ontstaat ook de mogelijkheid voor het college om alle niet-geprognostiseerde voordelen expliciet te beoordelen, zodat wij de bewuste en integrale afweging kunnen maken om deze voordelen ofwel in te zetten ter compensatie voor niet-voorzien nadelen, ofwel om ze in te zetten voor (onvoorzien) knelpunten. Om de Saldireserve voldoende op niveau te houden, gaan we aan het einde van het jaar zeer behoedzaam om met voorstellen voor een tweede winstbestemming.

Indien de financiële kaders vanwege belangrijke gebeurtenissen of omstandigheden substantieel wijzigen (in acute omvang of in zijn structurele doorwerking), maakt het college een afweging of en zo ja hoe de uitvoering van het coalitieakkoord zijn vervolg kan krijgen en consulteert daarover de Raad.

Beoogde portefeuilleverdeling

Hubert Bruls – Burgemeester

Externe Betrekkingen, Openbare Orde en Veiligheid, Dienstverlening en Burgerzaken

Renske Helmer-Englebert – SP

Wijken, Openbare Ruimte, Onderwijs, Sport en Accommodaties

Bert Frings – GroenLinks

Zorg, Welzijn en Wonen

Turgay Tankir – PvdA

Werk, Inkomen, Economie

Ben van Hees – De Nijmeegse Fractie

Binnenstad, Citymarketing, Evenementen, Cultuurhistorie, Parkeren en Personeel en Organisatie

Bert Velthuis – SP

Stedelijke ontwikkeling, Grondbeleid en Cultuur

Harriët Tiemens – GroenLinks

Financiën, Duurzaamheid, Groen en Mobiliteit

Samen voor Nijmegen:
sociaal, duurzaam
en ondernemend

